ԺԲ. ՏԱՐԻ 3279 (Ն. Տ.) 23 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1895 11 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1895 26 ՐԷՃԷՊ 1312 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه غلطه ده آرەولك غزته‌سی ادارەسنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Գրական

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

ՏՕՔԹ. ՌՈՒԻ ԳԻՒՏԸ

Կեղծմաշկի դարմանման յատուկ չիճադեղին վրայ Լոնտոնի Տէյլի Քրօնիքլ լրագիրը հետեւեալ յօդուածն հրատարակած է, որ չանեկան կրնայ համարուիլ, թէեւ քանիցս գրուած է արդէն Տօքթ. Ռուի գիւտին վրայ.

Տօքթ. Մարտան, երեւելի բժիշկը, կը ցուցնէ թէ ինչպէս հաստատուեցաւ նոր մեթոտը։ Կեղծմաշկը յառաջ կուգայ պացիլներէ որք բոյն կը դնեն կոկորդին թաղանթին մէջ և կը բազմապատկին. բայց անոնց ուրիշ տարափոխիկ ախտերու պացիլներուն, յամառաբար կը մնան միեւնոյն դիրքին մէջ, ո՛չ կազմուածոյն մէջ թափանցելով եւ ո՛չ արեան մէջ։ Բայց թէպէտ այդ մահաբեր կենդանիկները կը մնան գրեթէ քով, եւ սակայն սակաւին կարող են իրենցմէ դուրս մղել Թօքսին կոչուած սոսկալի զօրաւոր թոյնը որ շուտով կը թափանցէ արեան շրջանին մէջ և կը վարակէ ամբողջ մարմինը։ Փա՛ռք գիտութեան, այժմ կարելի է մեկուսացնել Թօքսինը, որ նուրբ փոշիի ձեւով գրեթէ անմիջապէս կը մեռցնէ եթէ ներարկուի կենդանեաց մարմնին մէջ։ Այսու ամենայնիւ հասկցուած է որ եթէ շատ փոքր բաժին մը ներարկուի կարգ մը կենդանեաց, մանաւանդ ձիերուն, միայն տկար հակազդեցութիւն մը յառաջ կուգայ։ Գործողութիւնը կրկնելով և հետզհետէ դեղաբաժինները մեծցնելով, հուսկ յետոյ կ'ամրանայ կենդանիին կազմուածքը, և ոչ միայն անթափանցելի կըլլայ Թօքսինի, այլ կը ջնջէ զայն. ահա այս եզական հետեւանքէն ծագում առած է նոր գոյացութիւնը որով Տր. Ռու կը մաքառի կեղծմաշկի դէմ. Մէկ խօսքով, այն է հիմն և խարիսխ բժշկական աշխարհին մէջ մեծ յեղաշրջութիւն յարուցանող դեղին, որ այսուհետեւ պիտի ճանչցուի չիճադեղ անունով. երկնառաք դրութիւն՝ որ կը խոստանայ արմատախիլ ընել մանկական հասակին պատկանեալ ախտերուն մեծ մասը։ Ինչպէս Մր. Մարտան աղէկ կ'ըսէ, կան Թօքսիններ եւ հակաԹօքսիններ բոլոր դիֆթերական հիւանդութեանց համար։ Չիճադեղը հուսկ ուրեմն միջոց պիտի ըլլայ բոլոր համաճարակ հիւանդութիւններուն դարման մը գտնելու. երէկ կենդանիներուն մկաններու կարկամութիւնը կը բուժէր, այսօր՝ կեղծմաշկը կը բուժէ, վաղը պիտի բուժէ թոքախտը։

Եթէ երթաք Փասթէօրեան Հաստատութիւնը, պիտի տեսնէք որ հանգիստ կը կենան պարտէզին մէջ տասը տասներկու ձիեր իրենց հանգիստ վիճակին մէջ, վեցէ մինչեւ ինը տարեկան, որոց կեանքին պաշտօնն է տալ այն թանկագին հեղանիւթը որ ամէն օր շատ մը մատաղ կեանքեր կը յափշտակէ վաղահաս գերեզմանին ձեռքէն։ Անոնք յանգէտս կը լուծեն սա խնդիրը թէ ինչպէս ազատելու է զՖրանսա անմարդաբնակ ըլլալէ։ Լաւ խնամ կը տարուի անոնց, գործողութեան մէջ չկայ անգթութիւն եւ ոչ չարչարանք։ Առաջին գործողութիւնն է ձիուն ուսին մէջ ներարկել մահացու ժահրը—Թօքսինը։ Հարկաւ այս բանը ի սկզբան յառաջ կը բերէ թեթեւ անհանգստութիւն մը, բայց ժամանակ մը յետոյ դէշ բան մը չզգացուիր։ Երկրորդ քայլն է «պատրաստուած» կենդանիին պարանոցէն պատշաճ քանակութեամբ արիւն հանել։ Եթէ թոյլ տրուի որ արիւնը կենայ քիչ մը, անոր կարմիր գնտիկները ամանին յատակը կ'իջնեն, և այն ատեն գործողութիւնը կատարող անձը կրնայ առնել դեղնորակ գոյնով հեղանիւթը որ վերը կը մնայ և կը պարունակէ չիճուկը, այսինքն հակաԹօքսինը։ Այս ալ կը ներարկուի հիւանդին մորթին ներքեւէն ընաֆիլոն ([illegible]) ներարկելու գործածուող գրեխի նման գրեխով։

Անցեալ տարի փետրուար 1ին Տր. Ռու գործողութեանց սկսաւ ի Փարիզ Հիւանդ Մանկանց Դարմանատան մէջ։ Բուժական մեթոդ ունէր չիճուկի, և ամէն օր, հիւանդանոցն այցելած ժամանակը, կը դարմանէր հոն գտած բոլոր մանուկները, ինչ աստիճանի փողացաւ կամ կեղծմաշկ որ ունենային։ Հիւանդներու ընտրութիւն չկար, կէտ մը որ միտք պահուելու է, ոչ ալ սովորական դարմանման եղանակը որ և իցէ կերպով բարեփոխուեցաւ կամ զանց եղաւ։ Իրերը կը շարունակէին ճիշդ ինչպէս առաջ, բայց սա տարբերութեամբ որ նոր տարր մը ներմուծուած էր, այսինքն չիճուկը կամ որ նոյն է՝ չիճադեղը։ Տր. Ռուի իր դրութիւնը սկսելէն առաջ, 1890ին, 1891ին, 1892ին և 1893ին փողացաւէ և կեղծմաշկէ բռնուած 3,971 մանկունք Հիւանդ Մանկանց Դարմանատունը ընդունուեցան։ Ասոնցմէ 2,029ը մեռան ախտէն, և մեռնողներուն համեմատութիւնն եղաւ 52 առ հարիւր։ Մինչ անցեալ տարւոյ փետրուար 1էն մինչեւ յուլիս 24, երբ Տր. Ռու վիճակագրութիւններ ներկայացուց Համաժողովին, չիճադեղը գործածուեցաւ ամենուն առանց բացառութեան և 448 մանուկներուն 109ը միայն մեռան. ըսել է՝ մեռնողներուն թիւը հարիւրին 24ի իջած է։ Որովհետեւ այս ժամանակամիջոցներուն մէջ պայմանները նոյն էին, առ հարիւր 52ին և առ հարիւր 24ին տարբերութիւնը կը ցուցնէ անվիճելի բարիքը զոր կը շնորհէ Տր. Ռուի դարմանը։ Եթէ նոյն ժամանակամիջոցին մէջ Փարիզու Թրուսօ Հիւանդանոցը նկատողութեան առնենք, ուր հին մեթոտները կը սիրեն, կը գտնենք որ հոն յանձնուած 520 մանուկներէն 316ը մեռած են. ըսել է որ վերոյիշեալ ամիսներուն մէջ հարիւրին 60 մահ պատահած է։

Բայց այս չէ ամէնը։ Եթէ չիճադեղը գործածուի փողացաւէ ([illegible]) տանջուող մանուկի մը, ոչ միայն կ'անհետանայ այդ հիւանդութիւնը, այլ հիւանդը զերծ կը թողու մանկանց փողացաւէ և կեղծմաշկէ, և մինչեւ իսկ հարսանիթ և կարմրախտ շատ հազուադէպ կ'ըլլան երբ մանկանց կազմութիւնը կը սպառազինուի Տր. Ռուի սքանչելի դեղով։ Առ հարիւր 24 թիւը կը ցուցնէ 120 մանուկներու կեանքի ազատում մէկ հաստատութեան մէջ վեց ամսուան միջոցին։ Ասոր աւելի մեծ պիտի ըլլար եթէ Հիւանդ Մանկանց Դարմանատունը ողբալի վիճակի մէջ չգտնուէր առողջաբանական տեսակէտով։ Բաց աստի շատ մահերու պատճառն էր ուրիշ հիւանդութիւններու եւս գոյութիւնը, որպիսի են՝ սրտի հիւանդութիւն, յնդղատապի և թոքատապի խառնուրդ, որք շատ կը դժուարացնէին բժշկին գործը։ Ընդհանուր խօսելով՝ միակ ներարկումը բաւական է, և Տր. Ռու երբեք երկու անգամ ներարկած չէ։ Դեղաբաժինը կը բաղկանայ մէկ մլուսով կուշար ներարկուած չիճադեղի քանակութեան երկու հինգերորդէն։ Անոր հետեւ հիւանդին ջերմութեան աստիճանը կ'իջնէ, և այն է ապաքինման յաջող սկզբնաւորութիւնը։ Փքըլիկը հեղձամահ ընելու սպառնացող կաշիի նման թաղանթը կը դադրի աճելէ քանիերորդ ժամէն, և երեսունեւվեց ժամ յետոյ բոլորովին անհետ կ'ըլլայ և կեղծմաշկի պացիլները կ'աներեւութանան։ Դարձեալ, չիճադեղը զարմանալի ներգործութիւն ունի հիւանդին երեւոյթին վրայ։ Տժգոյն և կապարանման մորթին և անոր հետ ողորմագին լացին կը յաջորդէ առողջ մորթ և զուարթութիւն։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ ՇՈՒՐՋԸ

Բ.

Արդէն ուրիշ անգամներ խօսած էի ներքին դաշտի «տարեկան» ըսուած խոցին վրայ, այս կողմի ժողովրդենէն զատ, տարի մը ներքին դաշտերու մէջ բնակող օտարականներն ալ ենթակայ են ախտին, ինչպէս մանուկները ծաղիկին։ Օտարականներէն ոմանք զերծ մնացած են տարի մը մնալով հանդերձ։ Այս մասին ոչ ոք կրցաւ ցորդ գոհացուցիչ մեկնութիւն մը տալ ինձ։ Զմռանանք հօս տեղի օձն ու կարիճն ալ. անոնց համար ալ կ'ըսեմ թէ՝ դուրսերը խօսուածին համաձայն արհաւրալից չեն, տեղացիք բանի տեղ չեն դներ, դըրսեցիք ալ կը վարժուին։ Աստ ուրիշ դեղ մ'ալ կը գործածեն ընդդէմ օձի և կարիճի, կարծեմ աւելորդ չլինիր յիշել ժողովրդական նախապաշարումներէն մին։ Թունաւոր զեռնոց դէմ մոգական ջուր մը կայ, որուն տեղական լեզուով՝ կ'ըսեն՝ [illegible]։ Ո՛վ որ ափսոսուի այդ ջրով, կամ ուրիշ նիւթով մը, զերծ կը մնայ զեռնոց թոյներէն։ Ափսոսող հայեր ալ կը գտնուին։ Քանի մը տեղեր պատահիր եմ նոյն իսկ գեղջուկներու, որք օձի կապ գիտնալու մեծ արժանիքն ունին։ Աղօթք մը կը կարդան և օձը կը կապուի։

Բացի տարեխոցէն՝ նշանաւոր են տեղւոյս «չաղն ու դողը», խուճայ (խջուածք) և այլն։ Այդ սովորական կարգ մը հիւանդութեանց և ախտերու դէմ ինքզինքնին պաշտպանելու ստիպեալ ըլլալով՝ նախնական առտնին բժշկութեանց բաւական հոգ տարուած է, ազգու բուսականներու կիրառութիւնն ընդհանրացած է աստ. ընտանեկան ամէն շրջանակներու մէջ կը գտնուին միշտ զանազան խոտեղէններ, զորս՝ շնորհիւ փորձառութեան, շատերը գործածելով՝ մեծ օգուտներ տեսած են։ Ժողովրդական պարզ դեղերն ամէն տեղէ աւելի են հօս։ Շատ օգտակար կը լինէր նախնեաց բուսական դեղերու ընդհանուր հաւաքածուն ձեռք բերուէր։ Ամէն գաւառ մի և նոյն կերպով չեն գործածեր բժշկական խոտերը։ Հայ ու չյիշե՞նք ձեւակերպութեանց բժշկութիւններն, որք մեր բոլոր ժողովրդեան ամէն դասակարգի մէջ տարածուած էին, այժմ օր ըստ օրէ կը մոռցուին և կանհետանան մեր մէջէն։ Քանի՛ դարերու հետքեր են անոնք։ Ձեւակերպութեանց բժշկութիւնը հրաշալեաց կարգին կը վերաբերի, առասպելական է, այն պայմանաւ որ, մինակ խօսքով չէ, ձեւակերպութիւն մ'ալ պիտի կատարուի։ Օրինակի համար՝ ձեռքի վրայ եղած վէրք մը բժշկելու համար՝ հայ պառաւը կ'առնու ոսխարի մը սիրտը՝ և փայտի մը փուշը, հիւանդը կը կեցնէ առջին՝ փուշը մսին մէջ խրելով՝ կ'ըսէ «փո՜ւշ որ փուշ ես, դուն հոս փճացիր, և թուբն ի ձեռքն չքանայ»։ Երեք անգամ կըսէ, սիրտը փոշին մէջ կը թողէ, և հիւանդին կը յայտարարէ թէ, լուսնի փլին՝ լման՝ փուշը կը փտի, ձեռքդ ալ կ'առողջանայ։

Իմ նպատակս է որ ընդունինք այս առասպելական աւանդութիւններն ալ իբր հնութիւն, և արդարեւ հնութիւններ են, ու հաւաքենք զանոնք ալ։

* * *

Ի Տիարպէքիր պտոյտի և զբօսանքի սովորութիւնները թէեւ վաղուց կան, այժմ պէտք եղածին չափ ընդարձակուած չեն։ Սովորաբար մինակ կիրակի և տօն օրեր հովասուն պարտէզներ, մարգաւէտ վայրեր, ծառոց և քաղաքներու չուրերը կը գրաւուին զբօսաւէրներէ, որք մաքուր օդին մէջ գտած այն քանի մը ժամերնին չեն կրնար առանց օգտի անցունել, կը նստին այնքան, որքան՝ լի է սրուակը, կամ ինչքան ժամն նստած մնան, սակառիկը պէտք է լցուի և պարպուի։ Ընտիր օգի մը կը հանեն, բայց ընտիր ալ կը խմեն։

Պտոյտներուն մէջ իգական սեռն ալ ունի իր բաժինը։ Կանայք ալ երբեմն կ'լինին զբօսանաց, իրենց յատուկ վայրերու մէջ, և առանձնացած կը զուարճանան։ Արդուզարդերնին հին է, գլխնին ծածկուած, և սաւանի մէջ ծածկուած։ Դեռ կը գործածեն այս կողմեր «մարգարտաշար պաշլուղներ» ոսկիէ յուլունքներ, զարդասէր են, շատ աներ ագքատացած են ճոխ օժիտներ պատրաստելու յանի սովորութենէն։ Իգական սեռի կրթութեան համար բուն արժանւոյն խնամ չէ տարուած ժամանակին, հետեւաբար ուսեալ անդամուհիներ գրեթէ չունին։

Պահ մը դուրս ելնենք պարսպաւոր քաղքէս որոյ մոլոր փողոցներու տղմոտ անկիւններէն, և արեւելեան կամ հիւսիսային կողմերը, բաց տարածութեան վրայ, կամ պարզ օդին մէջ շրջինք ու չընչինք. տպաւորութիւնը շատ չահագրգիռ է առողջաբանական նկատմամբ։ Զբօսասէրը անմիջապէս կը զգայ արձակ օդի զուարթ ազդեցութիւնը։

Մինակ պայծառ արեւը չէ, որ անհուն երկնակամարէն կը շողշողայ՝ և կը թափէ իր մեղմ ճառագայթները, որք կը մեղմանան. կը մեղմանան հիւսիսէն շըվշըվացող մեղմիկ սիւգերէն։ Գեղեցիկ է վերջալոյսը բրգանց վրայ, իր հսկայ բաստուերներ անմիջապէս կը ծածկեն քարն ալ հողն ալ, չէնքն ալ մարդն ալ։ Պուրտը, բայսեր ալ կան, թէեւ արեւէն դեղնած, դեռ կը պահեն դաշտային կանանչութիւնը, համն ու հոտն, առուակներու եզերքները նորածիլ ծաղիկներ կ'երեւին դեռ, որք ջրոյ մարմաջին հետ կը թփահին ու մեծնան։ Օդը կը խաղայ, ծառեր ու թփեր կ'երերան եւ կ'օրօրուին հոն, զբօսասէրք կը զգան թէ՝ տկարացած նեղուած թոքերը կը սկսին կազդուրել, հանգիստ կը շնչեն թաց ու պարզ օդը. մուխ ու ծուխ չկայ հոն, եւ ոչ սեւցած գոլորշիներ. ծաղկի և ծառի թփերու անոյշ հոտերը ցրուած յատակ և առողջարար օդի խաւերուն մէջ։ Արշալոյսն չատ քաղցր են անոնք։

Տարուանս ամառ փոքր ի շատէ կազդուրիչ անցաւ աստ և հակառակ ուրիշ տարիներու այս տօթագին եղանակին ի Տիարպէքիր երեւան ելնող զանազան հիւանդութիւններու, բաւականաչափ եղաւ թեթեւ հիւանդութիւններով, ի բաց առեալ սովորական դողն ու չողն։ Ամառուան ամէն կիրակիները Տիգրիսի ափերը յինքն կը քաշէր քաղքի երկսեռ բնակիչներու ստուար բազմութիւնը, որք փախչելով հեղձուցիչ մթնոլորտէն՝ զուարթ ժամեր կանցունէին գետեզերքի պարտէզներու և գուլալ հոսանքներու մօտերը։ Այս զբօսատեղին քաղքի հիւսիսային դրան մօտ «Մխայէխի» անունով հանրածանօթ է։ Գետին հիւսիսային եզերաց երկայնութեամբ ապառաժներու վրայ գտնուած այդ տարածութիւնը բանաստեղծական է և ակնապարար երեւոյթ մ'ունի, հորուէն կը բարձրանան դարեւոր պարսպաց սեւ սեւ աշտարակները, տեղ տեղ իրենց հիմանց մօտ ցան ու ցիր թափուած կը կենան դերբուկք պարսպաց, քիչ մ'անդին, կը մնան և կօրօրուին քաղքի ծուխն և ապականեալ շոգիները, որ կարծես մշուշի շապիկ հագած են։ Դիմացի կողմն՝ հիւսիս արեւելքէն արեւու պղպջուն ցոլքերով կը պտտական ջուրն և փրփուրն Տիգրիսին, որոյ եզերաց աւազուտ դուրաններու մէջ քրքրուած, մշակուած բանջարանոցները պարտիզի աղէկ պատկերը կը նկարեն։ Սիրուն են նաև այլուած քարի և հողին ստորոտը կանանչ պարտէզներու փոքրիկ ծառաստանը, որ թէեւ անկարգ և անմշակ ընութենէ զարդարուած են մանաւանդ թխլեպով քաղցրիկ չուքերով, և իրենց համեղ ու զօրեղ օդէն կը հրամցնեն այցելուներու և հիւանդներու։

Հօս են նաև հայոց գերեզմանատունները, անցանիկ եւ անպատ, բայց մեռեալք բաղդաւոր են, կը ննջեն մաքուր հողի, մաքուր օդի մէջ։

Հայոց գերեզմանատան գետեզրի բարձունքը զրաւած են քաղաքային վարժարանի և հիւանդանոցի գեղեցիկ չէնքերը, որք կառուցուած են վերջին երկու տարիներու մէջ։

ՈՒԽՏԱՒՈՐ

ԳԻՆԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Վերջին տարիներս, այգեգործութիւնը անդադար քաջալերութեանց առարկայ եղաւ ի Թուրքիա։ Երկրագործական Նախարարութիւնը խորապէս քննեց և վերջնապէս ի կիր առաւ այն միջոցները որոնք կրնան բարձրացնել այգեգործներուն բարօրութիւնը, որ շատ ինկած էր, յորմէ հետէ Ֆրանսական հրապարակը ելաւ իրենց ձեռքէն։ Թուրքիոյ գինիները կը փնտռուէին հոն զտելու, խառնուրդի կամ նոյն իսկ վերաթորելու համար, որք շատ յարմար կ'ընծայէին զանոնք Ֆրանսական առեւտուրին։ Անկէց ի վեր, տեղական արհեստագործութիւնը սաստիկ ինկած ըլլալով, այգեգործները մեծ մասամբ զանց առած էին այգեմշակութիւնը որ այլեւս շահաբեր արտադրութիւն մը չէր։ Այս մեծ անպատեհութեան առաջքն առնելու համար, Կայս. Կառավարութիւնը, Սելիմ Մելհամէ էֆէնտիի առաջարկութեամբը, ինչ ինչ կարգադրութիւններ ձեռք առաւ օգնելու համար մեծ այգեգործներուն։

Նախ փորձուեցաւ բարձրացնել Արեւելքի գինիներուն տեսակը, այգեմշակութեան և գինեգործութեան տիպար հաստատութիւններ հիմնելով՝ գիւղացիներուն ցուցնելու համար՝ այգի մշակելու և գինի շինելու լաւագոյն եղանակը. յետոյ, որթատունկեր բերուեցան Ֆրանսայէն եւ կերեւայ թէ այժմ անոնց տնկարանները լաւագոյն արդիւնքներ կուտան։ Վերջապէս, Օսմ. Հանրային պարտուց վարչութիւնը—որ ուղղակի կը շահագրգռի այգեգործութեան զարգացման ի Թուրքիա—իր կողմէ որոշած է թեթեւցնել այն տուրքերը որոց ենթարկուած էին այգեգործները։ Այսպէս, տուրքերը փոխանակ վերջին հինգ տարւոյ միջին արտադրութեան արժէքին վրայ առնուելու, կառնուին հունձքի օրինաւոր գնահատումի մը համեմատ զոր կը կատարեն հանրային պարտուց գործակալները։

Բոլոր այս քաջալերումներ ցոյց կուտան իրենց արդիւնքը։ Այգեգործութիւնը վերստին կը զարգանայ և նոյն իսկ կը գերազանցէ իր նախկին բարգաւաճումը։ Բացի գինիներու մեծաքանակ առեւտուրին համար կատարուած մեծ շահագործումներէն, նոր ձեռնարկներ կ'ըլլան նոր հրապարակներ բանալու համար։

Եթէ Եւրոպիոյ արտադրութեան ընդհանուր վիճակագրութեանց թիւերը քննուին, կը դիտուի թէ 1894 տարւոյն հունձքը մեծապէս պակաս է 1892 և 1893 տարիներուն հունձքէն։ Ուստի պիտի գտնուին երկիրներ որք գինի պիտի ներմուծեն։ Այս վերջնոց մէջ կը գտնուի Զուիցերիա որ պիտի փորձէ գործածել արեւելքի գինիներ։

Ասիկա եւս նոր քաջալերութիւն մը պիտի ըլլայ որ այգեգործներուն եռանդն ու յարատեւութիւնը պիտի արծարծէ։

Կ'ըսուի թէ գործակալներ պաշտօն ստանձնած են առաջին փորձ մը ընել բաւական կարեւոր քանակութիւններու վրայ։ Պտըտած են Պայա-Էսկիի և Քըրք Քիլիսէի արտադրող կեդրոնները, ուր սակարկութիւններ ըրեր են այգեգործներու հետ։ Արտածուելու համար գինիները պատրաստուելու վրայ են և ընդարձակ փոխումներ չատ չանցած պիտի ճամբայ հանուին Պալ-Վիեննա-Պոլսոյ երկաթուղիով։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (18)

ԷՔԹՕՐ ՄԱԼՕ

ԸՆՏԱՆԵՕՔ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԷՆ ՊՍԱԿՈՒԱԾ

ՀԱՏՈՐ Ա.

Փարիզէ մեկնելէն ի վեր ոչ ժամանակ ոչ առիթ ունեցած էր արդուզարդ ընելու, և սակայն ճամբուն աւազը, մրրկալից հովէն մորակուելով, ոտքէն մինչեւ գլուխը ծածկած էր զայն փոշիի թանձր խաւով մը որ մորթը կայրէր։ Քանի որ մինակ էր, քանի որ ջուրը կը վազէր հիւղակին չուրջը փորուած կառառէն, չներկայացած առիթէն օգուտ քաղելու վայրկեանն էր. այդ յարատեւ անձրեւի միջոցին ոչ ոք պիտի անհանգիստ ընէր զինքը։

Իր շրջազգեստին գրպանը, բաց ի ուղեցոյցէն և մօրը ամուսնութեան վկայագիրէն, կը պարունակէր քուրջի մէջ սեղմուած փոքր ծրար մը ուր կը գտնուէին կտոր մը օճառ, կարճ սանտր մը, մատնոց մը և երկու սանդով կծիկ մը։ Բոցաւ զայն և թիկնոցակը, կօշիկները և զուլպաներն հանելէ ետք, յատակօրէն վազող կառաւին վրայ ծալելով աճապարեց երեսը, ուսերն և ոտքերը։ Սրբուելու համար ծրարին քուրջը միայն ունէր, որ ոչ մեծ ոչ հաստ էր, բայց բնաւ չըլլալէն աղէկ էր։

Այս արդուզարդ իր անուշ քունին չափ հանգստացուց զինքը, և այն ատեն կամաց կամաց սանտրեց իր մազերը՝ երկու խարտեաշ հաստ հիւսքերու բաժնելով զորս իր ուսերէն վար ձգեց։ Եթէ չըլլար անօթութիւնը որ կը վերսկսէր գալարել իր ստամոքսը, և իր կօշիկներուն քանի մը խածուածքները որոնք տեղ տեղ երեւան կը հանէին ոտքերը, բոլորովին երջանիկ եղած պիտի ըլլար. միտքն հանդարտ, մարմինը կայտառ։

Անօթութեան դէմ բան մը չէր կրնար ընել, վասնզի եթէ այս հիւղակ պատըսպարան մըն էր, ամենաչնչին սնունդ մը չէր ընծայեր։ Բայց, իր ոտքերուն սկըրթուքներուն համար մտածեց որ եթէ ճամբուն քոկոտումներէն զուլպաներուն վրայ բացուած ծակերը կը գոցէր, նուազ պիտի նեղուէր կօշիկներուն կոշտութենէն և անմիջապէս գործի սկսաւ։ Որքան երկար այնքան դժուար եղաւ, վասնզի բամբակ պէտք էր գրեթէ կատարեալ կարկտուքի մը համար, և ինք թել միայն ունէր։

Այս աշխատութեան աղէկութիւնը սա էր որ զբաղեցնելով զայն չէր թողուր որ անօթութեան վրայ մտածէ, բայց միշտ անձրեւը կը շարունակէր տեղալ քիչ շատ բարակ, քիչ շատ սեղմ, և ստամոքսն ալ կը շարունակէր իր հետզհետէ աւելի ստիպողական պահանջումները։

Քանի որ հիմակ յայտնի կերեւար թէ յաջորդ օրը միայն պիտի կրնար հեռանալ իր պատսպարանէն, և որովհետեւ միւս կողմէ տոայ էր որ հրաշք մը չպիտի տեղի ունենար իրեն ճաշ բերելու համար, անօթութիւնն, աւելի տիրական, որ այլեւս միայն սնունդի գաղափարէն զատ ուրիշ գաղափար չէր ներշնչեր, խորհուրդ տուաւ իրեն ուտելու համար կտրել ցարասիի ցօղուններ որք կը խառնուէին հիւղակին տանիքին հետ և որոց կրնար դիւրաւ հասնիլ՝ խուրձերուն վրայ մագլցելով։ Երբ հօրը հետ կը ճամբորդէր, երկիրներ տեսած էր ուր ցարասիին կիզեւը կը ծառայէր ըմպելիներ պատրաստելու. արդ թունաւոր ծառ մը չէր այս որ թունաւորէր զինքը. բայց պիտի սնուցանէ՞ր։

Ձեռնարկուեցաւ փորձ մըն էր այս։ Իր դանակով կտրեց քանի մը տերեւոտ ճիւղեր, և շատ կարճ փոքր կտորներու բաժնելով զանոնք, սկսաւ ծամել անոնցմէ մէկը։

Շատ կարծր գտաւ զայն, թէեւ իր ակռաները ամուր ըլլային, շատ կծու, շատ դառն. բայց իբրեւ համադամ չէր ուտեր զայն. որքան դէշ ըլլար, չպիտի տրտունջէր, կը բաւէր որ անօթութիւնն անցունէ և սնուցանէ զինքը։ Սակայն, քանի մը կտորներ միայն կրցաւ ուտել, և գրեթէ բոլոր փայտը թքաւ, բերնին մէջ ի զուր դարձնելէ ու դարձնելէ ետք զայն. տերեւները նուազ դժուարաւ կերուեցան։

Մինչ արդուզարդը կուտար, զուլպաները կը կարկտէր, և կը ջանար քաղել ցարասիի ճիւղեր, ժամերն անցած էին ու թէեւ երկինքը, միշտ անձրեւալից, թոյլ չտուաւ որ աչքիկը հետեւի արեւուն էջքին, ժամանակէ մը ի վեր անտառը լեցուող մթութենէն կերեւայր թէ գիշերը կը մօտէր։

Արդարեւ չատ չանցած վրայ հասաւ, եւ անվերջալոյս օրերու պէս մութցաւ. անձրեւը դադրեցաւ, ճերմակ մշուշ մը բարձրացաւ անմիջապէս, և քանի մը վայրկեանի մէջ, Բերրին մութի և լռութեան մէջ թաղուած մնաց. տասը քայլ անդին չէր տեսնար և չուրջը, ինչպէս հեռուն, ա՛լ ուրիշ աղմուկ չէր լսեր եթէ ոչ ջուրի կաթիլներու լսելի որք ճիւղերէն կիյնային իր տանիքին ու մօտակայ ճակներուն մէջ։

Թէեւ հոն պառկելու գաղափարին պատրաստուած, ուժ նուազ սիրտի սեղմում մը զգաց այդպէս առանձին գտնուելով, կէս գիշերւան այդ անտառին մէջ քաշլամելը։ Անշուշտ այդ տեղ անցուցած էր օրուան մէկ մասը, չանթահարուելէ զատ ուրիշ վտանգ չտեսնելով, բայց ցորեկուան անտառը գիշերուան անտառը չէ, իր հանդիսական լռութեամբն ու խորհրդաւոր խաւարովը, որք կ'ըսէին ու կը զգացունեն այնքան խառնաշփոթ բաներ։

Ուստի չկրցաւ անմիջապէս քնանալ ինչպէս կը փափագէր, իր ստամոքսին գեղքին յուզուած, իր երեւակայութեան ուրուականներէն զարհուրած։

Ի՞նչ անասուններ կային այդ անտառին մէջ։ Գայլեր գուցէ։

Այս մտածում փոխեց իր քնէութիւնը, և ոտքի ելլելով ամուր գաւազան մը առաւ որուն մէկ ծայրը սրեց իր դանակով, յետոյ խուրձեր դիզեց իր չուրջը։ Գէթ եթէ գայլ մը վրան յարձակէր, Բերրին պիտի կրնար իր պատնէշին ետեւէն ինքզինքը պաշտպանել. անշուշտ այդ քաջութիւնը պիտի ունենար։ Հետեւապէս սիրտն հանգստացաւ, և երբ նորէն պառկեցաւ իր տաշեղէ անկողնին մէջ, նիզակն երկու ձեռքով բռնած, չատ չանցած քնացաւ։

Թռչունի երգ մը արթնցուց զինքը, տխրահունչ, լեզուն և սրնգաձայն, զոր անմիջապէս ճանչցաւ թէ կարմրալանջի մըն է։ Բացաւ աչքերը, և տեսաւ թէ իր խուրձերուն վերեւ տկար ճերմակ լոյս մը կը ծակէր անտառին մթութիւնը, որուն ծառերն ու ստորը սեւագոյն կը ստուերկուէին արշալոյսին մթագոյն յատակին վրայ. առտու կ'ըլլար։

Անձրեւը դադրած էր, հովի չունչ մը չէր չարժեր ծանր տերեւները և բոլոր անտառին մէջ կը տիրէր խորին լռութիւն մը զոր կը խանգարէր միայն այդ թռչունին երգը, որ կը բարձրանար իր գլխուն վերեւ, և որուն կը պատասխանէին հեռուէն ուրիշ երգեր. աստուածն կոչի մը պէս, կրկնուելով, երկարաձգուելով տեղէ տեղ։

Մտիկ կ'ընէր, մտածելով թէ ելլալու էր ու նորէն ճամբայ ինկնալո՞ւ, երբ սարսուռ մը ցնցեց զայն և ձեռքը թիկնոցակին վրայէն անցունելով, զգաց որ թրջուած էր կարծես տեղատարափ մը։ Անտառներու խոնաւութիւնն էր որ թափանցած էր հագուստը, և հիմակ նորածագ օրուան ցրտութեան մէջ կը սառեցնէր զայն։ Ա՛լ երկար ատեն փորձել չէր. անմիջապէս ոտքի ելաւ և ուժգնակի ցնցուեցաւ ձիու մը պէս որ կը թօթուի քալելով պիտի տաքնար։

Սակայն, խորհրդածութենէ յետոյ դեռ չուզեց ճամբայ ելլել, վասնզի բաւական լոյս չկար որպէսզի երկինքին վիճակն հասկնայ, և հեռանալէ առաջ այդ հիւղակէն, խոհեմութիւն էր տեսնել թէ անձրեւ չ'պիտի վերսկսէր։

Ժամանակն անցընելու համար, և մանաւանդ չարժում ունենալու համար նորէն իրենց տեղը զրաւ խուրձերը զորս առջի օրը տեղափոխած էր, յետոյ մազերը սանտրեց, և իր արդուզարդը տուաւ ջրալից փոսի մը եզրը։

Երբ վերջացուց, արեւը արշալոյսին յաջորդած էր, և հիմակ ծառերուն ճիւղերուն մէջէն, երկինքը կ'երեւար մթագոյն կապոյտով մը, առանց ամենաթեթեւ ամպի. անշուշտ առտուն գեղեցիկ պիտի ըլլար, և հաւանօրէն օրն ալ. ճամբայ ելլալու էր։

Հակառակ զուլպին վրայ կատարած կարկտուքներուն, դժուարաւ ճամբայ ելաւ, իր ոտքերն այնքան ուռած էին. բայց չատ չանցած վարժուեցաւ, և խոյն կանոնաւոր քայլով յառաջացաւ ճամբուն վրայ որուն կարծրութիւնը կակղեցուցեր էր անձրեւը. արեւը որ կանուխէն կը դարնէր իր չեղ ճառագայթները, կը տաքցնէր Բերրինը, միեւնոյն ժամանակ կոպիճին վրայ կարծէ կէր իր քովէն երկարող ստուեր մը, և երբ այս ստուերին կը նայէր փոքրիկը, կը սրտապնդուէր։ Վասն զի թէեւ հագուած ըլլալով աղջկան մը կերպարանքը չունէր, զէթ առջի օրուան ողորմելի երեւոյթն ալ չէր ներկայացներ, խառնափնդոր մազերով, հողագոյն դէմքով։

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ, 11/23 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, 1895

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ԸՆՏՐԵՑԱՒ Պ. Ֆ. ՖՈՌ

ՀԵՌԱԳԻՐ Պ. ՊԼՕՎԻՑԻ ԱՌ ԹԱՅՄԶ

ՓԱՐԻԶ, 17 Յունուար

Զափաւոր Հանրապետականաց բուն ընտրելին էր Պ. Վալտէք-Ռուսօ, Ներքին գործոց նախարար Պ. Կամպէթթայի և Պ. Ժիւլ Ֆէռիի փորձառութեանց օրով, կարող փաստաբան, պատուաւոր և բարեկիրթ անձնաւորութիւն, որ ընդհանուր յարգանք և համարում կը վայելէ իրաւամբ, և այս անգամ խորհրդարանական կեանքի մէջ նորէն մանելէն ի վեր, մատնանիշ կ'ըլլար իբրև առաջիկայ վարչապետը։ ԶՊ. Ֆէլիքս Ֆոռ ամենէն աւելի յարգողներն անգամ կը խորհէին թէ իրեն տրուելիք քուէներուն նպատակը պէտք էր ըլլար յաջողցնել Պ. Վալտէք-Ռուսոյի ընտրութիւնը։ Տեսէք ինչպէս։ —Երբ մարդ երկիցս նախարար եղած է արդէն, երբ քաջախօս ատենաբան մ'է և համբաւաւոր փաստաբան որուն ամեն ոք կը դիմէ և յորմէ շատեր կը վախնան, բնական է որ այնպիսի ոք նախանձորդներ ու թշնամիներ ունենայ։ Զափաւորք կը վախնային որ եթէ միայն Պ. Վալտէք-Ռուսօ Պ. Պրիսոնի դէմ հանուէր, Պ. Վալտէք-Ռուսոյի դէմ «ակռա ունեցողներ», մինչև իսկ չափաւոր կուսակցութենէն ըլլան, կրնային փորձուիլ Պ. Պրիսոնի քուէ տալու, մինչ եթէ ասպարէզին վրայ գտնուէր ուրիշ չափաւոր ընտրելի մը, որ չունի որոշ հակառակորդներ, զՊ. Վալտէք-Ռուսօ չսիրողներ կրնային այն միւս չափաւոր ընտրելոյն քուէ տալ, առանց վնասելու Պ. Վալտէք-Ռուսոյի ընտրութեան, և առանց ակամայ նպաստելու Պ. Պրիսոնի ընտրութեան։ Այս կարգադրութեան նպատակն էր թող չտալ որ Պ. Պրիսոն չափաւորներուն քուէն առնէր, և առաջին քուէարկութեան մէջ իսկ ընտրուէր։ Իսկ համեմատական քուէարկութեան պահուն կարելի էր բոլոր չափաւորներուն քուէները կեդրոնացնել մէկ ընտրելիի վրայ։

Արդ, այս առաւօտ, այն ծայրայեղ լրագիրք որք այնքան կատաղաբար յարձակած էին Պ. Քազիմիր Բէրիէի դէմ, բուռն կռիւ մը սկսան տեղացնել Պ. Վալտէք Ռուսոյի գլխուն՝ իբրև ընտրելի Նախագահութեան։ Ամբաստանեցին զնա իբրև փաստաբան Պ. Էյֆէլի, (որ 32 միլիոն ֆր. առած էր Բանամայի ընկերութենէն, մեծ մասամբ անիրաւաբար, ու կէսէն աւելին ետ դարձնելու հարկադրուած էր յետոյ,) և իբրև անդամ մ'այն նախարարութեան որ կնքած էր «այն անիծեալ Երկաթուղւոյ պայմանագիրներն»։ Այս լրագիրք առջի օրէն ցոյց տուին թէ Պ. Վալտէք-Ռուսօ Նախագահ ընտրուելուն պէս հանգիստ պիտի չթողուի, այլ ամեն օր պիտի հարուածուի. զի երեսին զարնելիք բան մը կայ, ինչ որ ալ ըլլայ։ Բայց հանրային գործիչներն ալ զզուած էին այս կացութենէ։ Կ'ուզէին որ հանգստութիւն ըլլար, բայց առանց իշխանութիւնն յանձնելու Արմատականներուն և անոնց դաշնակից Գործաւորականներուն։ Կը տեսնէին որ Փրանսական արդի Սահմանով և այն օրէնքներով որք կը կառավարեն զայն—կամ լաւ ևս՝ բնաւ չեն կառավարեր զայն—ամեն բան անկարելի կ'ըլլայ, Վարչութիւն, Խորհրդարան, Հանրապետութիւն։

«Ուստի, այս առաւօտ կարծեաց ուշադրաւ յեղաշրջում մը տեղի ունեցաւ, և փոխանակ Պ. Վալտէք-Ռուսօ բուն ընտրելի և Պ. Ֆոռ անոր արբանեակ նկատուելու, դերերը փոխուեցան։ Ա. քուէարկութեան մէջ Պ. Պրիսոն 338 քուէ առաւ, Պ. Ֆոռ 244, Պ. Վալտէք-Ռուսօ 185 և 21 քուէներ վիճակեցան ուրիշ ընտրելիներու։ Ընտրուելու համար 395 քուէ պէտք էր։ Ի պատիւ Պ. Վ.-Ռուսոյի պէտք է ըսենք որ չվարանեցաւ պայքարէն քաշուելու, և անմիջապէս յայտարարութիւնը փակցնելով ժողովասրահէն դուրս, յորդորեց իր բարեկամներ որ Պ. Ֆոռի վրայ միացնեն իրենց քուէներ։ Բ. քուէարկութեան մէջ, Պ. Ֆոռ ստացաւ ո՛չ միայն Պ. Վ.-Ռուսոյի բոլոր քուէներն այլ և ինն քուէ որք տրուած էին Պ. Պ. Տիւպիւիի, Լուպէի և Շալմէլ-Լաքուրի, մինչ Պ. Պրիսոնի քուէներուն վրայ 25 հատ միայն աւելցաւ։ Այս անգամ 401 քուէ ընդունիլ պէտք էր ընտրուելու համար, և Պ. Ֆոռ առաւ 430 քուէ, իսկ Պ. Պրիսոն՝ 361։ (*) Այսպէս, մեքենական շարժումով մը, քուէարկութիւնն ամեն կուսակցութեանց ալ հաշիւներն ի դերև հանեց, և յանգեցաւ արդիւնքի մը որ Փրանսայի համար բարեբաստիկ և ամեն երկրի համար ապահովիչ պէտք է նկատուի, մինչև որ հակառակը չհաստատուի փորձով։»

Պ. Պլովից երկարօրէն կը նկարագրէ Արմատականներուն և Գործաւորականներուն կատաղութեան ցոյցերն այս ընտրութեան առջև, զի բոլոր յոյսերնին արմատական Պ. Պրիսոնի վրայ դրած էին, ու կ'ընտրուէր Զափաւոր մը, նա՛ մանաւանդ «Պատեհական» (Օբորդիւնիսդ) մը։ Կ'աղաղակէին թէ «Ցեսուիթականք յաղթեցին, Աջակողմեանք շահեցան։ Միահեծան իշխանութեան կուսակիցք յաջողեցան։» Նախատինք ու հայհոյանք կը տեղային, ևն. ևն.։

«Քուէարկութեան պահուն զրոյց մը ելաւ թէ Պ. Ֆէլիքս Ֆոռ բողոքական է։ Որովհետև բողոքական ըլլալն Հանրապետութեան Նախագահ ըլլալուն դէմ ծանր արգելք մ'է, պատգամաւորութիւն մը գնաց հարցուց իրեն թէ իրա՞ւ է։ Պ. Ֆոռ ի պատասխանի քանիցս յայտարարեց թէ ինք կաթոլիկ Եկեղեցւոյ կը պատկանի։ Բայց մինչև որ իրմէ պատասխան մը առնուեցաւ, բաւական յուզում տիրեց։» (*)

Վիճակաւ որոշուած ըլլալով որ Լ. տառով սկսող անուններ միւսներէն առաջ քուէարկեն, ամենէն առաջ Պ. Լապարթ երեսփոխանն եկաւ յանձնեց իր քուէն։ Քանի որ իրենց անունները տրուէին, երեսփոխանք կուգային անձամբ կը յանձնէին իրենց քուէներ՝ քուէհամարի քննիչներուն քով դրուած տուփին մէջ։ Գործաւորականներէն շատեր և Աջակողմեանք ոմանք՝ փոխանակ քուէ տալու՝ Հանրապետութեան Նախագահի պաշտօնին ջնջումը, կամ ուրիշ նոյն տեսակ արտառոց բաներ կ'ըսէին։ Երբ այբուբենին վերջին գիրն աւարտեցաւ, Ա. գրէն սկսան շարունակել ինչուան Լ։ Քուէ տուողները դուրս կ'ելնէին մէկիկ մէկիկ։

«Նորընտիր Նախագահը, Պ. Պիւրտոյի նման, ժողովրդեան զաւակ է։ Իր յաջողութիւնք արդիւնք են իր յամառ աշխատասիրութեան, պարկեշտութեան և ճարտարմտութեան։ Պ. Պիւրտոյի և Պ. Քազիմիր Բէրիէի նման զինուորական ծառայութեանց փոխարէն ստացած է Պատուոյ Լէգէոնի խաչը։ Իր ընտրութիւն խելքէ միտքէ չանցած երազ մ'է։ Իր պաշտօնը պիտի կատարէ խորին երախտագիտութեամբ անոնց համար որք ընտրեցին զինք (չափաւոր հանրապետականք)։ Յարձակումներն ու թշնամանքները պիտի նկատէ պարզապէս իբրև փոխարինութիւն իրեն եղած մեծ պատւոյն համար։ Խղճի մտօք պիտի համակերպի Երեսփոխանութեան կամքին՝ առանց անձնական դժկամակութիւններ յարուցանելու, առանց գանգատելու թէ «Շրջանակը նեղ է», և առանց տածելու արտակարգ փառասիրութիւն մը իր ազդեցութեան շրջանակն ընդլայնելու համար։ Կ'երեւի թէ երկրորդ Քառնօ մը պիտի ըլլայ, միայն թէ ո՛չ այնքան խիստ և կտրուկ, այլ առաւել շնորհալի, ժպտուն, հրապուրիչ։»

⁂

1879ին (երբ Հանրապետութիւնը բացարձակապէս հանրապետականաց ձեռքն անցաւ) Պ. Կրէվի Նախագահ ընտրեցաւ 713 քուէներուն 563ն ընդունելով։ Զօր. Շանզի 99 քուէ ստացաւ։

1885ին Պ. Կրէվի վերընտրեցաւ՝ 589 քուէներուն 457ով։ Պ. Պրիսոն 68 քուէ առաւ։

1887ին Պ. Քառնօ Բ. քուէարկութեամբ ընտրուեցաւ 616 քուէով 827ին մէջէն։ Զօր. Սօսիէ 100 քուէ առաւ։

1894 ին Պ. Ք. Բէրիէ ընտրեցաւ 853 քուէից 451ով։ Պ. Պրիսոն 195 և Պ. Տիւբիւի 91 քուէ առին այն ատեն։

Վեհաժողովոյ անդամոց թիւը քիչ քիչ կը շատնայ, մեծ և բազմամարդ շրջանակներուն ստորաբաժանմամբ անդամոց աւելնալուն պատճառաւ։

ՆՈՐ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՅԱՏԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պ. Ֆէլիքս Ֆոռ իւր երիտասարդութեան ժամանակ բաւական բնակած է Անգլիոյ մէջ, անգլիերէն սորվելու և տեղւոյն վրայ ուսումնասիրելու համար անգլիական արհեստագործութիւնն։ Աքանչացող մ'է անգլ. հաստատութեանց վրայ, և քաղաքականութեան մէջ իր չափաւոր և շրջահայեաց գաղափարք բաւ մեծի մասին իր անգլիական կրթութեան արդիւնք են։

Արհեստաւորի որդի, ինքն ալ արհեստաւոր, զինք բոլոր ճանչցողներուն սիրելի եղած է իբրև ժողովուրդի զաւակ։ Այն ձեռքն որ այժմ կը ստորագրէ Նախագահ Հանրապետութեան, իր պատանեկութեան մէջ ամենէն հասարակ գործիները գործածած է՝ ընդհանուր արհեստավարժութեան դպրոցին մէջ, յետոյ խաղախորդարանին մէջ։ Ան որ ժամանակ մը մորթերը միայն կը կոկէր, այսուհետև պիտի կոկէ մորթին մէջի կենդանի և բանական արարածները, միտքերն ու հոգիները. զի Փրանսայի «Աւագ Մագիստրոսն», ինչպէս կը յորջորջուի պաշտօնապէս, կրնանք նաև համարել բարձրագոյն ուղղիչ ֆրանսական բարուց։

Ընտանեկան կեանքը պաշտող, Պ. Ֆէլիքս Ֆոռ առտնին անբասիր կեանք մ'ունի։ Տիկին Ֆոռ ուշիմ, ուսեալ, պարկեշտ տանտիկին մ'է որ պերճանքը չի սիրեր, և հրապարակային կեանքէ ու ցոյցերէ չախորժիր։ Թէպէտ Տիկին Քառնօ մը պիտի չըլլայ, բայց իւր ամուսնոյն ծովային նախարար եղած ատենը ցուցուց թէ գիտէ շատ լաւ ընդունիլ։ Ունի երկու աղջիկ, երկուքն ալ գեղանի և բարեկիրթ, մին հանգուցեալ անպաշտօն ճարտարագէտի մը կին, միւսը, 23 ամեայ, ամուրի է դեռ։ Իրենց մօր պիտի օգնեն վայելչապէս կատարելու ընդունելութիւններն Էլիզէի պալատան մէջ։

Պ. Ֆէլիքս Ֆոռ վատառողջ զուարճութիւններէ համ չառնուր։ Սիրահար է որսորդութեան, բաց օդի, առողջարար մարզանքներու, ճշմարիտ Անգլիացիի մը պէս։ Պարապ միջոց գտնելուն պէս որսական զգեստը կը հագնի և քաղաքէն դուրս կ'ելնէ։

(*).—Ընտրական գործողութիւնն Բ. քուէարկութեամբ վերջացած է, և պէտք չէ մնացած Գ. քուէարկութեան մը, ինչպէս ի սկզբան կարծել տուած էր Կ. Պոլսոյ Գործակալութեան շփոթ մէկ հեռագիրը։

(*).—Ֆրանսա պաշտօնապէս կաթոլիկ Պետութիւն մ'ըլլալով, տարբեր կրօնէ մարդ անոր Նախագահ չի կրնար ըլլալ։ Ահա՛ կրօնի դերն աշխարհի ամենէն ազատական երկիրներէն միոյն մէջ։ Պ. Ֆոռ բողոքական կարծուեցաւ, զի աւելի կամ նուազ անգլ. կրթութիւն ստացած է, երկար ժամանակ Անգլիա բնակած, և անգլիամէր է։

ՌՈՒՍԻԱ.—1895 տարւոյ համար ռուս կառավարութեան քաղաքական և նիւթական հիմնագիրն յոյժ ընդարձակ է։ Պետական վարկը պիտի բարւոքուի, ճանապարհք և հաղորդակցութիւնք պիտի ընդարձակուին, վաճառականութեան և երկրագործութեան նոր մղում պիտի տրուի, և ռուս տարազագործութեանց արտածման ոյժ պիտի տրուի։ Փեդերպուրկի նաւահանգիստը մտնող ամեն վաճառուց վրայ մասնաւոր տուրք պիտի դրուի։ Պ. Վիթէի նիւթացոյցին կցուած տեղեկագրին մէջ յատուկ բարեմաղթութիւն մը կայ որպէս զի Աստուած զօրութիւն տայ Ցարին՝ իւր օգտակար խորհուրդներն իրագործելու՝ երկրին մէջ հանդարտութիւն և երկրէն դուրս խաղաղութիւն պահպանելով։

ՉԻՆ ԵՒ ՃԱՊՈՆ.—Բեքինէ կը հեռագրուի առ Թայմզ թէ Ուէյ զօրավար գլխատուեցաւ յունուար 4/16ին, Բինկեանկի պատերազմին մէջ իր վատութեան համար։ Զօրավարք Սունկ և Վուէ-Չէն այսուհետև կայսերական մասնաւոր պատգամաւոր Լիու-Քուն-Եիի հրամանաց ներքև պիտի գործեն, (այսինքն՝ Լի-Հունկ-Չանկ փոխարքային պիտի չհպատակին)։

—Քորէայի Չունկ-Չօնկ-Տօ գաւառին մէջ Ճաբոնցիք յաղթեցին Թոնղաք ապստամբներու ստուար կուտակման մը, ջարդելով 300ն և ցիր ու ցան ընելով մնացեալ մասը։ —Բայց ապստամբ Թոնղաքներն ո՛րչափ աւելի ջարդուին ու ցիր ու ցան ըլլան այնքան աւելի կը յանդգնին ո՛չ միայն Քորէացիներուն այլ և Ճաբոնցիներուն դէմ։

—Չինացի սպայ մ'ըսեր է եւրոպացի թղթակցի մը (Վիեննական թերթի մը պատմութեան նայելով).—«Թնդանօթներ ու հրացաններ աղէկն ունինք. ամեն բան ժամանակին գնած ենք. բայց անոնք ինչի՞ կը ծառայեն երբ մեր զօրքեր թշնամին տեսնելնուն պէս կը փախչին։ Մեր այնքան ծախքով գնած զէնքերն և այնքան աշխատութեամբ մթերած զինուորական պիտոյք պարապ տեղը թշնամին ձեռքը կ'անցնին ու մեզ օգուտ մը չեն ունենար։ Մեր զինուորներ կ'ըսեն թէ միտքերնին դրած են փախչիլ՝ Ճաբոնցիներուն կողմէ առաջին ռումբն իրենց կարգերուն մէջ իյնալուն պէս։ Այս կերպով չինացի զինուորք կ'ուզեն փոխարինել խաղաղութեան ժամանակ իրենց մեծերէն կրած անմարդավայել անհանդուրժելի վարմունքը։»

—Մանչուրիայէն եկած լուրեր քստմնելի նկարագրութիւն մը կ'ընեն Եալու և Լիաօ-Հօ գետերուն միջև գտնուած երկրին կացութեան։ (Այս այն երկիրն է ուր Ճաբոնցիք յաղթեցին Չինացիներուն և ուստից չինացի զօրքը նահանջեց՝ աւերումներ գործելով նոյն իսկ չինական հողին մէջ և ի վնաս չինացիներու։) Թայ-Բինկի մեծ ապստամբութեան ժամանակ (որուն Կորտոն փաշա վերջ տուաւ) երկիրն ո՛ր աստիճան աւրուած էր՝ հիմակ ալ այն վիճակին մատնուած է նորէն։ Բազմամարդ երկիր մը անմարդաբնակ դարձած է։ Ո՛չ մէկ տուն կանգուն կեցած է։ Տուներուն տախտակներն այրած են նահանջող զօրքերը՝ կերակուր եփելու համար։ Ամբողջ քաղաքներ և գիւղեր կեանքի նշոյլ չեն ցուցներ։ Ժողովուրդն հազարներով փճացած է, և բիւրաւորք փախած ցիր ու ցան եղած են։ Շատ մը տեղեր խումբ խումբ կ'երեւին սառած մարմիններ։ Ամբողջ ընտանիքներ մէկտեղ սովամահ եղած են և ապա սառած։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.—Գերմանիոյ և Աւստրիոյ Հռոմի դեսպանք իրենց կառավարութիւններէն հրահանգ ստացան յայտարարելու Հռոմի ֆրանսական դեսպան Պ. Պիյյի թէ Գերմանիոյ և Աւստրիոյ կառավարութիւնք ցաւօք տեսած են իտալեան լրագրաց կողմէ ֆրանսական դեսպանին դէմ ուղղուած խիստ յարձակումներն, և պիտի աշխատին մեղմել այդ յիշեալ լրագրաց լեզուն։ Եւ իրօք, իտալեան լրագիրք սկսան աւելի մեղմութեամբ խօսիլ Ֆրանսայի և անոր ներկայացուցչին վրայ։ Բայց և այնպէս, սաստիկ պաղութիւն կայ տակաւին Իտալիոյ և Ֆրանսայի մէջ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ.—Պետական Խորհրդոյ նպաստաւոր վճիռն Հարաւի և Օրլէանու երկաթուղւոյ ընկերութեանց մասին, որ նախ Պ. Շ. Տիւբիւիի և յետոյ՝ անուղղակապէս՝ Պ. Ք. Բէրիէի անկման պատճառ եղաւ, այն ընկերութեանց բաժնեթուղթերը շատ բարձրացուց։ Վճռէն առաջ Հարաւային ընկերութեան բաժինը կ'արժէր 1,170 ֆր., և Օրլէանինը՝ 1,495։ Վճիռն արտասանուելուն պէս մին 1,342ի ելաւ, միւսն 1,677ի, որովհետև Պետական Խորհուրդն յայտարարեց անվերաքննելի կերպիւ թէ այս Ընկերութեանց շահաբաժինք կառավարութեան կողմէ պէտք է երաշխաւորուին մինչև այն Ընկերութեանց պայմանաժամուն վերջը։

ՓԱՐԻԶԻ ՓՈՂԵՐԱՆՈՑԸ չորս միլիոն Փր.ի մանր դրամ կոխեց, որովհետև իտալեան մանր դրամներուն Փրանսայէ քշուելէն ի վեր բուն ֆրանսական մանրուքն աւելցնելու պէտքն զգալի եղած է։ Նոյն փողերանոց անցեալ տարի արծաթ, արոյր և նիքէլ դրամ կոխեց նաև Զուիցերիոյ, Յունաստանի, Թունուզի, Մարոքի, Թոնքինի, Պոլիվիոյ, Վենեզուելայի և Հապէշաստանի համար։

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Սոպրանիէն վաւերացուցած տրոց նոր կանոնագիրը նոր տարւոյն հետ գործադրուիլ սկսաւ։ Ասով կարգ մը առօրեայ պէտքերու գինները վրայ դրած են. ուստի խանութպաններն և անոնց յաճախորդները շատ դժգոհ են։ Որովհետև նոր տուրքերը գործադրելի են նաև արդէն մթերուած ապրանաց վրայ, ելմտական քննիչները կամ տրոց հաւաքիչները մասնաւորաց տուներն ու խանութները մտան ստուգելու համար թէ ո՛րչափ բան մթերած են, և այս առթիւ զանազան դժուարութիւնք ծագեցան։ Խանութպանները գանգատեցան թէ իրենք այս ապրանքը գնած ժամանակ չէին գիտեր թէ նոր տուրք պիտի դրուէր անոնց վրայ։ Ամենէն աւելի դժուարութիւնք ծագեցան Փիլիպէի, Վառնայի, Շիշդօվայի և Ռահօվայի մէջ։ Մանաւանդ յոյն վաճառականք և խանութպանք ամենէն աւելի դիմադրութիւն ըրին այս դրութեան դէմ։ Պուլկարիոյ ժողովուրդն այնքան խնայասէր է որ կ'երեւի թէ սպառումը կամ գնումը պիտի պակսեցնէ՝ գնոց վրայ դնելն այն կերպիւ փոխարինելու համար։ Ծխախոտի վրայ տուրքն, որ անցեալ տարի կրկնապատկուած էր, ինն միլիոն ֆր. միայն արտադրեց փոխանակ 12 միլիոնի, որպէս ենթադրուած էր նիւթացոյցին մէջ։ Միւս կողմէ, կ'ըսուի թէ նիւթացոյցին ստիպողական պահանջներուն առջև իշխանապետութեան ուրիշ միջոց մնացած չէ բայց եթէ անուղղակի տուրքերն աւելցնել։

ԿԱՂԱՆԴՆ Ի ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.—Սոֆիայէ յունուար 1/13ին կը հեռագրուի առ Թայմզ թէ յունական Կաղանդն ըստ սովորութեան կը տօնուի Պուլկարիոյ ամեն կողմ։ Անցեալ տարին կարեւոր եղաւ իշխանապետութեան համար (Պ. Սթամպուլովի պաշտօնանկութեամբ) և նոր տարին աւելի կարևոր կրնայ ըլլալ։ Ժողովրդական երկու կուսակցապետներուն (Պ. Զանքով և Պ. Քարավէլով) նորէն հանրային կեանքի մէջ մտնելն անստուգութեան տարր մը մտցուց գործոց ընթացքին մէջ։ Պ. Սթոյլովի վարչութեան դէմ կան չորս ընդդիմադիր հատուածներ, որոց գլուխներն են Պ. Սթամպուլով, Պ. Ռատոսլաւով, Պ. Զանքով և Պ. Քարավէլով։ Որովհետև իւրաքանչիւրն իւր հաշւոյն կ'ուզէ աշխատիլ Պ. Սթոյլովի դիրքն ամուր կ'երևի։ Պ. Ռատոսլաւովի թերթն, Սըրաժա, կը յայտարարէ թէ իւր կուսակցութեան անհնար է գործակցիլ Պ. Սթամպուլովի նման մարդու մը հետ։ Առայժմ Պ. Սթոյլով միակ հանրային վարիչն է որ վստահութիւն կը ներշնչէ երկրին մէջ և երկրէն դուրս։ (Նոյն թղթակից ժամանակաւ նոյն բանը կ'ըսէր նաև Պ. Սթամպուլովի համար։) Իւր անուան տօնին օրը Պ. Սթամպուլով քանի մը հարիւր հեռագիր ստացաւ խնդակցութեան։ Շատեր ուրախութիւն կը յայտնեն որ չձերբակալուեցաւ։ Պուլկար Եկեղեցւոյ պետին կողմէ եկած հեռագիր մը բարեմաղթութիւններ կ'ընէ նախորդ վարչապետին բարօրութեան համար։ Բայց վարչական լրագրաց լեզուէն կ'երևի թէ Պ. Սթամպուլովի կարծեցեալ արարքներուն վրայ քննութիւնք կը շարունակուին։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 22 Յունուար.—Պ. Քազիմիր Բէրիէ և իւր ընտանիք մեկնեցան Էլիզէէն։ Պ. Ֆոռի հրամանաւ զինուորական պատիւներ մատուցուեցան անոնց։—Պ. Լէոն Պուրժուա միտքը փոխեց։ Պիտի կազմէ նախարարութիւնը։ Պ. Հանօթօ պիտի մնայ։ Պ. Բերդրօ կամ Պ. Քավէնեաք ելմտական նախարար պիտի ըլլայ։

ՏԱԳՆԱՊ Ի ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

ԱԹԷՆՔ, 22.—Պ. Թրիքուբիս, թագաւորին հետ անհամաձայնութեան հետեւանօք, ստիպուեցաւ հրաժարիլ իւր պաշտօնակիցներով։ Տագնապ սակարանին մէջ։ Քաղաքականապէս անգոյն նախարարութիւն մը պիտի կազմուի՝ երեսփոխանութիւնը լուծելու համար։ Ընդդիմադիր կուսակցապետ Պ. Տէլեանիս բանախօսելով ըսաւ թէ տագնապն ոչ միայն նախարարական այլ և քաղաքական է։ Իւր խօսքը կնքեց «կեցցէ թագաւոր» աղաղակաւ։ Կատարեալ հանդարտութիւն։

ՀԱՊԷՇԱՍՏԱՆ

ՄԱՍՈՒԱ.—Զօր. Պարաթիէրի իւր զօրաց մեծագոյն մասին հետ հասաւ Ասմարա և եռանդեամբ ընդունեցաւ իտալացի գաղթականներէն ու բնիկներէն։

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

ՓԵՇԴԱ.—Երեսփ. ժողովոյ ատենապետ ընտրեցաւ նախկին դատական նախարար Պ. Սիլաճի։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ Պ. ՖՈՌԻ

ՎԻԵՆՆԱ.—Աւստրիացի թղթակից մը Պ. Ֆոռ ըսեր է թէ Ֆրանսայի արտաքին քաղաքականութիւնը պիտի չփոխուի։ Ֆրանսա կը սիրէ խաղաղութիւնը, զօրաւոր ըլլալու և իւր արժանապատուութիւնը պահպանելու պայմանաւ։ Նախագահական յայտագիրը պիտի կարդացուի նոր Վարչութեան կազմակերպութենէն ետքը՝ նախարարական հիմնագրին հետ մէկտեղ։

ՍՈՒԷԶԻ ՋՐԱՆՑ

ԻՍՄԱՅԻԼԻԱ.—Յունվ. 11—20 Սուէզի ջրանցքէն անցնող 88 շոգենաւերուն տասնօրեայ հասոյթն եղած է 2,110,000 ֆր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն յառաջիկայ ուրբաթ օր Ֆէնէրի Պատրիարքարանն երթալով փոխադարձ այցելութիւն պիտի տայ Յունաց Պատրիարքական Տեղապահ Գեր. Տ. Նաթանայէլի։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ Պարսկական ու Ամերիկեան դեսպանատուններն երթալով՝ փոխադարձ այցելութիւն տուաւ դեսպան Միրզա Խաուլլահ խանի և Պ. Ա. Թըրըլի։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն այսօր փոխադարձ այցելութեան պիտի երթայ հելլենական դեսպան Մավրոկորտաթօ իշխանին։

Իտալական դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Քանճիա երէկ իրիկուն Պատրիարքարան եկաւ՝ յանուն դեսպան Քաթալանի կոմսին շնորհաւորական այցելութիւն տալու Ամեն. Ս. Պատրիարքին, սակայն Ն. Ամենապատուութիւն բացակայ ըլլալով, Պ. Քանճիա իր այցետոմսը ձգեց։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր շնորհաւորական նամակներ ու հեռագրեր ուղղած են նաև Սօֆիայի եկեղեցւոյն քահանայ Տ. Կարապետ Սահակեան, Ռուսճուքի եկեղեցւոյն քահանայ Տ. Կարապետ Պօյաճեան, Երուսաղեմէն՝ Տ. Գաբրիէլ վարդապետ Սազաեան և Իզմիրի ազգ. վարժարանաց տեսուչ Գէորգ էֆ. Տ. Բարթողիմէոսեան։

Հոգաբարձութիւնս կը փութայ իր խորին շնորհակալութիւնը յայտնել առ Մեծ. Երեւում էֆէնտի Փափազեան որ Ծնունդի տօնին առթիւ վարժարանիս մանչ և աղջիկ տասնըհինգ կարօտ սաներուն հաճեցաւ մէկ մէկ ձեռք զգեստ շինել։

Ի դիմաց հոգաբարձութեան Մաքրիգիւղի Ազգ. Երկ. վարժարանաց։

Ատենադպիր   Ատենապետ
ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ   Մ. ՄՈՒՇԵՂԵԱՆ

Յառաջիկայ ուրբաթ, 13 յունվար, Ուխտերէից օրը, ըստ տրամադրութեան կտակի բարեյիշատակ Կարապետ էֆէնտի Նշաստաճեանի՝ Գում-Գաբուի դրսի Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյ բարեխրատ քարոզիչ Գեր. Աբրահամ եպիսկոպոս Մամիկոնեան հանդերձեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել և հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել հանդիսաւորապէս ի նմին եկեղեցւոջ։

Ուստի կը ծանուցանենք զայս ի գիտութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան։

Ի դիմաց Թաղական Խորհրդոյ
Գում-Գաբուի դրսի
Ատենադպիր   Ատենապետ
ՊՕՂՈՍ ՍԻՆԱՍԵԱՆ   ԳՐԻԳՈՐ Կ. ՍՈՒՃԵԱՆ
Թիւ 230   1—1

Ինչպէս որ ծանուցուեցաւ Պաշտօնականաց մէջ, Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է Սանիյէի երկրորդ աստիճան շնորհել Տիարպէքիրի պատուաւոր վաճառականներէն Մուշեղ էֆէնտի Տիգրանեանի։

Մուշեղ էֆէնտի Տիգրանեան տասը տարիէ ի վեր Կ. Պոլիս կը գտնուի. կը վարէ Տիգրանեան եղբարց առեւտրական տան գործերն, և ծանօթ է Պոլսոյ ու Եւրոպիոյ առեւտրական հրապարակին վրայ։

Պատանեկութեան հասակի մէջ դպրոցական ընթացքն աւարտելով՝ Պոլիս ճամբորդած և ինքնօգնութեամբ առեւտրական ասպարէզը մտնելով, յաջող գործառնութեանց ձեռնարկած է և այդ ասպարէզին մէջ փայլուն ապագայի հաստատ յոյսեր ունի։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Տիկին Նեկտար Ե. Սրովեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի բարեհաճած են նուիրել,

Յարութիւն էֆ.	Սամանճեան	օսմ. ոսկի	2
Զէնոբ »	Հիսարլեան	»	1
Մկրտիչ »	Սիրվեան	»	1

Նաև Յովսէփ էֆէնտի Ե. Սրովեան՝ ի յիշատակ իւր հանգուցեալ մօր հոգւոյն՝ 5 օսմ. ոսկի բարեհաճած է նուիրել հաստատութեանս։

⁂

Թիւ 16 Օրագիր Տնօրէնութեան

Տօքթ. Լարտի այսօր գալով, Հաստատութեանս վիրաբուժական ճիւղի հիւանդաց սովորական այցելութիւնը կատարելէ վերջ, հաստատութեանս բժշկական մարմնոյն հետ կատարեց.

1.—Դեկտ. 4 ին ընդունուած Յովհաննէս Ստեփանեան որ, [illegible] ունէր, l'extirpation sous le chloroforme կատարեց։

2.—Հոկտ. 8 ին ընդունուած Բենիամին Խաչատուրեան որ, [illegible] sous le chloroforme, (այրուածքի հետեւանօք ոտքին և բազկին մկանունքը քաշուած լինելով, սպիները ճեղքեց և հիւանդին երկու ազդրերէն մորթի բարակ խաւեր հանելով այդ սպիները գոցեց)։

⁂

Տօքթ. Մօնճէրի՝ վաղը, հինգշաբթի, պիտի սկսի շարունակել իր այցելութիւնները յիմարաց։

⁂

Յունվար 9է մինչև 15 ընդհանուր պատսպարելոց տրուելիք կերակրոց ցուցակն.

Առաւօտները թէյ

Յունվ.	Ցերեկ	Երեկոյ
9 Բշ.	Թարխանա ապուր	Լահանայ մսով
10 Գշ.	Պուլկուր-բիլաւ	Սիսեռ եախնի
11 Դշ.	Թաս քէպապի	Բրասա մսով
12 Եշ.	Մագարոնեա	Քիմիոնլու քէպապ
13 Ուր.	Խաշլամա և ապուր	Բիլաւ
14 Շբ.	Լոբիա իւղով	Հավուճ շալկամ մսով
15 Կր.	Խաւիծ շաքարով	Բաթաթէս ս'ալմէ

(Հոգաբարձութիւն)

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.—Բ. Դրան կայս. դիւանատան առաջին թարգմանիչի օգնական անուանեցաւ Թարգմանութեանց սենեկի առաջին քարտուղարներէն Իզզէթ պէյ, որուն յաջորդեց նոյն սենեկի քարտուղարներէն Քօսթանթէն էֆէնտի, որք կատարեցին օրինական երդումը։

Առաջին կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ օսմանեան հպատակ և Բարիզ բնակող սեղանաւոր Պ. Էլի Լէօնի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ Գ. զօրաբանակին 9րդ զօրաբաժնին (Մանաստըրը) հրամանատար Էօմէր փաշայի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ ընդհանուր սպայակոյտի դիւանին առաջին քարտուղար Նիազի էֆէնտիի, Տարիւշշէֆագա վարժարանին տնօրէն Միրլիվա Հիւսէյին փաշայի, Սպարապետի Դրան առողջապահական երկրորդ ճիւղին տնօրէն Տօքթ. Հալիմ փաշայի և նոյն ճիւղի պաշտօնեաներէն զնդապետ Տօքթ. Եօրկաքի Լամպիքի պէյի։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ.—Աւստրիական դեսպան Պարոն փօն Քալիչէ երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

—Հելլենական դեսպան Մավրոկորտաթօ իշխանն երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց Վսեմ. նախարարին և Վսեմ. խորհրդականին հետ։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ նորընտիր կուսակալ Րէուֆ փաշա, ստացած ըլլալով իր պաշտօնը վաւերացնող կայս. Ֆերմանը, ի մօտոյ իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ.—Իքտամի այսօրուան թուոյն մէջ հետեւեալը կը կարդանք.

Բարիզ հրատարակեալ Նիւ Եօրք Հէրըլտ լրագիրը իր 14 յունուար 1895 թուոյն մէջ հետեւեալն հրատարակած է.

«Կ. Պոլսոյ մեր թղթակցէն.

«Ստոյգ աղբիւրէ իմ առած տեղեկութեանցս նայելով՝ օտար երկիրներու և շատը Միացեալ Նահանգաց մէջ գտնուող հայ յեղափոխականներ՝ իրենց վրայ Ամերիկայի համակրութիւնը հրաւիրելու և միանգամայն առիթ տալու համար որ Ամերիկա՝ օսմ. կայս. կառավարութեան հանդէպ թշնամական ընթացք մը բռնէ, բոլոր Անատոլուի մէջ յեղափոխութիւն հանելու համար մեծ խռովութիւն մը կազմակերպել որոշած են։

«Հօս ամերիկեան անցագրով ամեն օր շատ մը յեղափոխականներ կուգան և իրենց սատանայական գաղափարներուն թոյլտուութիւն կը տրուի։ Այդ յեղափոխականներու գէշ նպատակներն օր օրի երեւան ելնելու վրայ են և Ամերիկայի ներկայացուցիչներն այնչափ աչալրջութեամբ չեն շարժիր, որով անտարակոյս կ'երեւի թէ այդ պատճառաւ իրենց երկիրը կը պարտաւորեն անոտի խնդիրներով զբաղելու։ Կ. Պոլսոյ ամերիկեան դեսպան Պ. Թըրըլ, կատարելապէս հասկցած ըլլալով այդ կարգի վատ անձանց նպատակները, ձեռքէն եկածին չափ կ'աշխատի անոնց հոս մուտքն արգիլելու, ազդարարելով իրենց որ եթէ այդ կերպով կառավարութեան դէմ շարժելու համար Անատոլու մտնեն շատ մը վտանգներու պիտի ենթարկին։ Ասոնցմէ ոմանք այդ խրատն իմանալով կը խնդան և կ'ըսեն թէ Ամերիկայի դրօշը պարտաւոր է զիրենք պաշտպանել, սակայն Ամերիկեան դրօշը չկրնար այդ կարգի անձեր ապրեցնել իր հովանւոյն տակ։ Հայ յեղափոխականներ ընկերութիւններ կը կազմեն Սօֆիայի, Պուքրէշի, Վառնայի և նոյն իսկ օսմանեան սահմանագլխին մօտ գտնուած տեղերու մէջ։ Աթէնքի խռովարարաց ընկերութիւնն, որոյ գոյութիւնն ծանօթ է, թէ՛ Կ. Պոլսոյ և թէ Անատոլուի մէջ գաղտնի պաշտօնեաներ ունի։»

ՔՈԼԵՐԱՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ.—Տիարպէքիրի Սեւերէկ գաւառակին մէջ յունուար 6 էն 7, քոլերայէ մէկ դէպք և մէկ մահ։ Յունուար 7 էն 8, առաջուան բռնուածներէն երկու մահ։

—Ատալիայի մէջ յունուար 7 ին երկու դէպք և առաջուան բռնուածներէն մէկ մահ։ Յունուար 8 ին դէպք ու մահ չէ պատահած։

—Վանայ Ատիլճէվազ գաւառակին մէջ յունուար 6 էն 7, մէկ դէպք։ Էրճի գիւղին մէջ հինգ դէպք ու երեք մահ։

Պ. ՖԷԼԻՔՍ ՖՈՌ ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ. — Իզմիրէն կը գրեն Լ. Հէրալտի թէ Ֆրանսայի Հանրապետութեան նոր նախագահն անցեալ տարի Իզմիր այցելած և տասն օրի չափ մնացած է։ Այցելած է տեղւոյն խաղախորդարաններն և ուրիշ արհեստանոցները։ Իրեն առջեւ խօսք բացուած ըլլալով Իզմիրի չամիչի առեւտուրին և Պ. Մէլինի մաքսապաշտ քաղաքականութեան վրայ, Պ. Ֆէլիքս Ֆոռ, որ այն ատեն երեսփոխանական ժողովոյ դէր-ատենապետ էր, պատասխաներ է «ես ամեն բանէ աւելի գործի մարդ իմ և հետեւաբար ազատ-փոխանակութեան կուսակից։ Կապահովցնեմ ձեզի որ եթէ խնդրոյն լուծումն ինձմէ կախում ունենար, կը վերահաստատէի մաքսամերժ դրութիւնն, որոյ շնորհիւ հարստացած է Ֆրանսա»։

Հիմակ այսպիսի անձնաւորութեան մը Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահ ընտրուիլը մեծ գոհունակութեան առիթ մը եղած է վաճառական դասուն մէջ։

ՏԱՐԻՒՇՇԷՖԱԳԱ վարժարանին աշակերտներէն տասնին կողմէ պատրաստուած նկարներ մատուցուած են Վեհ. Սուլթանին, որ գնահատելով զայնս՝ բարեհաճած է անոնց իւրաքանչիւրին շնորհել Իֆթիխարի շքադրամներ և տասնական ոսկի։ Այս առթիւ երախտագիտական ուղերձ մը մատուցուած է Ն. Կ. Վեհափառութեան։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ պահուն ո և է կերպով վիրաւորուող անձանց ալ նպաստներ պիտի բաշխուին։ Քաղաքապետութիւնն այդ կարգի անձանց մէկ ցուցակը պատրաստելու վրայ է, զոր պիտի մատուցանէ ձեռնհաս իշխանութեան։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսչութեան մէջ կազմեալ այն յանձնաժողովը, որ խորհրդակցութիւններ կը կատարէր Թէնպէքիի Ռէժիին ներքին կանոնագրոյ՝ մաքսատուրց յատուկ մասին վրայ, իր պաշտօնն աւարտած է։

—Մաքսային պաշտօնատան մէջ յանձնաժողով մը կազմուած է, որոշելու մաքսային այն միջոցներն որք ձեռք պիտի առնուին՝ Պուլկարիայէն ու Արեւելեան Ռումելիէն օսմանեան ուրիշ երկիրներ կատարելի ներածութեանց նկատմամբ։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ երկու զրահաւորներ որոնք Իզմիրի նաւահանգիստը կը գտնուէին մեկներ են՝ մէկը Նաբոլի և միւսը Թրիեսթէ ուղեւորելու համար։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԸ.— Հռոմէն կը հաղորդուի թէ այնտեղ գումարուած արեւելեան եկեղեցականներու վերջին ժողովին մէջ տրուած որոշման մը համեմատ՝ Կ. Պոլսոյ մէջ յունական մեծ դպրոց մը պիտի հաստատուի, յոյն և մելքիդ ծէսերէ եկեղեցականներ պատրաստելու համար։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութեան պաշտօնատան մէջ յանձնաժողով մը կազմուած է բարեփոխելու համար՝ տասանորդի տուրք վարձակալներու յատուկ կանոնագրոյ տրամադրութիւնները։

ՎՃՌԱԲԵԿ ատեանը բեկած էր Եղեռնադատ ատենի մէկ վճիռն՝ որով Բանաջօթ անուն անձը Մաքրիգիւղի մէջ Սթամաթ անուն տղուն գլխուն գաւազանի հարուած մը իջեցնելով մահուանը պատճառ եղած ըլլալուն համար հինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած էր։

Եղեռնադատ ատեանն երեք կրկին անգամ զբաղեցաւ այդ դատով և վերահաստատեց իր որոշումը։

ՕՍԿԱՐ Թագաւորին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, Շուէտական դեսպան Սթինպօք կոմսը և կոմսուհին նախընթաց օր հացկերոյթ մը տուին որուն ներկայ գտնուեցան գաղթականութեան երեւելիք։

Պ. ՏԻՄՈՍԹԷՆ Պալթաճի և Շէրիֆ Ալի էֆէնտի, որոնք Եափայի դաշտօրէից ոռոգման մենաշնորհը կը խնդրէին, ետ առեր են երաշխաւորութեան գումարը, 1000 օսմ. ոսկի, զոր յանձնած էին Օսմ. Պանքային։

ՊԻԼԷՃԻԿԻ մէջ շերամաբուծութեան համար բացուած մրցման ցուցահանդէսին մէջ մրցանակներ տրուած են տասը անձերու։

ՊՈԼՍՈՅ առեւտրական սենեկի այն անդամոց տեղ, որոց պաշտօնավարութեան պայմանաժամն աւարտած է, տասն օրէն նոր ընտրութիւն պիտի կատարուի։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ Միջէնօ մարզանաւն, որուն մէջ կը գտնուին ծովային վարժարանի վաթսուն շրջանաւարտներ, մէկ քանի օրէն Իզմիրի նաւահանգիստը պիտի ժամանէ։

ԵԷՆԻՏԻՒՆԵԱ Տիմիթրաքի էֆէնտի, որ անցեալները մեռաւ, իր կտակագրով 50 ոսկի կտակած է Դատըքէօյի յունաց եկեղեցւոյն, 30 ոսկի՝ Արնաւուտքէօյի և 20 ալ Պէպէքի եկեղեցւոյն։

ԻԶՄԻՐԻ ջուրերու ընկերութեան կանոնագիրը՝ արտօնատէր Իպրահիմ Նիազի պէյի փոխանորդին կողմէ մատուցուած է ձեռնհաս իշխանութեան։ Միեւնոյն ժամանակ, Քրէտի Լիոնէի Պրիւսէլի մասնաճիւղը ծանուցած է Բ. Դրան, թէ նորակազմ ընկերութեան դրամագլուխին մէկ տասներորդը՝ 250,000 ֆրանք, յանձնուած է իրեն։

Իպրահիմ Նիազի պէյի տրուած մենաշնորհը 47 տարւոյ տեւողութիւն ունի։

ԱԼԱՇԷՀՐԷՆ մինչեւ Գարահիսար շինուելիք երկաթուղւոյ 130 քիլոմէթրոյ մասին քարտէսները պատրաստուելով մատուցուած են ձեռնհաս իշխանութեան։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ժողովոյ մաքրանոցներու յանձնաժողովն երէկ ի նիստ գումարուելով մինչեւ ուշ ժամանակ խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ՏԷՖԹԷՐԽԱՆԷԻ արկղակալ Մինիր պէյ, որ երկար ատենէ ի վեր հիւանդ էր, առջի օրը մեռաւ։

ԲԷՇԹԱՒ հելլենական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Բօլ Սարիսս 250 ֆր. նուիրած է Ցունաց Պատրիարքարանին՝ յունաց բարենպատակ հաստատութեանց յատկացուելու համար։

ՀՆՈՒԹԻՒՆՔ.— Պերլինի թանգարանին տնօրէններէն Պ. Հօֆման երկու տարուան համար արտօնութիւն խնդրած է հնախուզական պեղումներ կատարել Այտընի Սէօքէ գաւառակին Պալաթ գիւղաքաղաքին մէջ։

—Այտընի Մէնթէշէ գաւառին մէջ գտնուած չորս կտոր քանդակեալ մարմարիոններ կայս. Թանգարանը պիտի զրկուին։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾ.— Մէկ քանի օր առաջ Արշիպեղագոսի մէջ ածուխ բեռցած նաւ մը ընկղմելով նաւաստիներէ հինգը խեղդուեր են։

ԱՐԿԱԾ.— Առջի գիշերը Խասգիւղի մէջ 22 տարեկան հրեայ աղջիկ մը, Սարա անուն, տանը ջրհորն իյնալով խեղդուեցաւ։

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Մայրաքաղաքիս հրէից բարեգործական հաստատութեանց ի նպաստ տարեկան պարահանդէսը տեղի պիտի ունենայ փետրվար 2ի (Ն. Տ.) շաբաթ գիշերը, ֆրանսական դեսպան Պ. Գամպօնի հովանաւորութեան ներքեւ, Թէփէ-Պաշըի թատրոնին մէջ, ի Բերա։ Մտից տոմսի գինն է մէկ օսմ. ոսկի։

* *

Ցառաջիկայ շաբաթ գիշեր, 28 յունվար, ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտօֆի հովանաւորութեան ներքեւ տեղի կունենայ Թաթավլայի յունաց բարեգործական ընկերութեան ի նպաստ կազմակերպուած պարահանդէսը։ Մուտք երեք մեճիտ։

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Ազդ

Վարչական խորհուրդը պատիւ ունի ծանուցանելու Կ. Պոլսոյ Թրամուէյից ընկերութեան բաժնետէրերուն թէ 1895 յունուար 5ի արտասովոր ընդհ. ժողովը արտօնած է հարիւրին առ հարիւր վճարումը կամ շրջաբերուող պարտաթուղթերուն տոկոսին 5էն 4ի զեղչումը, 1895 փետրուար 1էն սկսեալ։

Հետեւապէս, այն բաժնետէրերը, որոնք հարիւրին առ հարիւր վճարումը կ'ընտրեն, կը հրաւիրուին ներկայացնել թրամուէյներու ընկերութեան գրասենեակին ի Կ. Պոլիս և Պանք տը Քոնսդանդինոբլին ի Բարիզ, Թեթպու փողոց թիւ 23, 1895 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 25էն ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ 1 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1895, իրենց 16 թիւ կտրօնաւոր բաժնեթղթերը, որոնք պիտի վճարուին, հնչուն դրամ 500 ֆրանք, նաեւ մինչեւ 1895 փետրուար 1ի տոկոսները 100ին 5էն, այսինքն իւրաքանչիւր պարտաթուղթի վրայ 4.166 ֆր. աւելի։

Մինչեւ 1895 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1 չներկայացուած պարտաթուղթերը իրաւամբ պիտի դադրին տոկոս բերելէ՝ այդ թուականէն սկսեալ։

Իսկ տոկոսին 5 էն 4 %ի զեղչն ուզող բաժնետէրերուն թուղթերը պէտք է ներկայացուին 1895 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1էն առաջ, Թրամուէյից ընկերութեան ի Կ. Պոլիս եւ Պանք տը Քոնսդանդինոբլի ի Փարիզ, Թեթպու փողոց թիւ 23։

Այս պարտաթուղթեր որոց փոխարէն առժամեայ ընկալագիր մը պիտի յանձնուի, պիտի դրոշմուին սա յիշատակութեամբ թէ տոկոսը 5էն 4 %ի իջած է 1895 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1էն սկսեալ, և 1895 փետրուար 10էն ետքը բաժնետէրերուն վերադարձուին։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1 թուականին անցնելէ յետոյ բաժնետէրերը ա՛լ իրաւունք չպիտի ունենան իրենց պարտաթուղթերը պահելու, ընդունելով 5էն 4 %ի զեղչը, վասնզի այս թուղթեր հարիւր առ հարիւր պիտի վճարուին։ 7—10

Կ. Պոլիս 7 յուն. 95

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Տեսչութիւնք ծաղկոցներու եւ մանկապարտէզներու, պէտք է զգուշանան «կեղծ»երէ, բստ որում

«Պալապան»ի իսկական «պատկերազարդ» ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՊԱՐՏԷԶը, որ միակ նպատակայարմար դասագիրք է, այս անգամ երրորդ տպագրութեան առթիւ, կրկին սրբագրուած եւ ընտիր թուղթի վրայ հրատարակուելով, գինն ալ 2 դահեկանի իջած է. կը գտնուի միմիայն

«Բիւզանդեան Գրատունը»

Ղալաթիա, Բէրչէմպէ Բազար, Սեդրոս խան, Թ. 5։

Շարժական տառերը, գլխագիր և բոլորագիր ԶՐԻ կը տրուին ծաղկոցներու և մանկապարտէզներու։

Միեւնոյն գրատան մէջ կը վաճառուին.

Փօզաճեան—Համառօտ Թուաբանութիւն, 4 ղրշ.
Տէր Ղեւոնդեանց—Տարերք Մայրենի լեզուի, աշխարհաբար քերականութիւն Ա. տարի 2 ղրշ.
Բ. տարի 3 ղրշ.
Սահակեան Սրբազան պատմութեան Հին Ուխտի 4 ղրշ. Նոր Ուխտի 3 ղրշ.
Մամուրեան—Դիտելիք եւ Պարտիք 5 ղրշ.
Մամուրեան—Ընթերցարան, Մասն Ա. եւ Բ. 4½

Դպրոցաց համար մասնաւոր զեղչ։
227 2—12

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ՆԻՒԹԵՐ

«Մանկապարտէզ»ներու ընդհանուր տեսուչ Տիկին Մատաքեանի յանձնարարութեան համեմատ, գրատունս ինչպէս անցեալ տարի՝ այս տարի եւս իւր մթերանոցը զանազան նոր նիւթերով ճոխացուցած է։ Գինները չափաւոր։

Տնօրէնք եւ տեսչուհիք կը հրաւիրուին անգամ մը այցելել «Բիւզանդեան Գրատունը» որ բաց է ամեն օր, Ղալաթիա, Բէրչէմպէ-Բազար, Սեդրոս խան, թիւ 5։ 226 2—12

Գաւառական լուրեր

ՊԱՅՊՈՒՐԹ, 29 Դեկտ.

Քաղաքիս դպրոցներու անբարեկարգ վիճակին վրայ քանիցս գրուած է արդէն։ Ասկից տարի մը առաջ մեր կրթական յարկերն արտաքուստ բաւականաչափ շլացուցիչ վիճակի մէջ կը գտնուէին, իսկ այժմ բոլորովին անկերպարան են. այդ արտաքին չոզմարար և խափուսիկ տեսքը չխաբեր մօտէն դիտակ եղողներ։ Դպրոցի մը կարգապահութիւնն ու յառաջդիմութիւնը ծրագրի գոյութենէն կը ճանչցուին. դժբախտաբար մինչեւ ցարդ անծրագիր լինելով մեր կրթական յարկերն՝ իր ուղղութիւնը անգիտակից նաւավարի մը երեսէն կորսնցնող նաւի նման աստ անդ կը տատանի. ժողովրդին առ դպրոցն ունեցած խանդն ու եռանդն օր աւուր կը մարի, շատ մը հայրեր դժկամակութեամբ կը տեսնեն որ դասատուն առանց ծնողաց անկեալ վիճակը նկատողութեան առնելու, ամիսը կամ երկու ամիսը անգամ մը բստ քմաց, դասագիրք փոխել կուտայ աշակերտներուն, օգտակարն ու պիտանին գտնելու չափ կարողութիւն չունենալով երբէք։ Կարծես այս ալ լոկ ձեւակերպութիւն մըն է այդ դասատուաց անկարողութիւնը ցոյց տալու համար։

Ասկէ ամիս մը առաջ դասատուներէն մին իր ստորագրութեան ներքեւ յայտնած էր [illegible] Ուսումն. խորհրդին՝ մանկավարժական դասագիրք մը դասախօսելու անկարողութիւնը. այդ դասատուն պահ մը տեսչութեան պաշտօն վարելու խիզախած էր. շնորհիւ զինք գնահատող մեր Ուսու. խորհրդին, որոյ աչքը շլացուցած էր բարձրագոյն վարժարանի ակնախտիղ փայլուն վկայականովը, նոյն այդ խորհուրդն ամօթահար այս յուսախաբութենէն՝ երկրորդական վարժապետութեան պաշտօնին իջեցնելու հարկադրուեցաւ, և ահա այսօր մեր կրթական յարկերն այդ դասատուներու ազդեցութեան տակ գտնուելով, բստ քմաց և հաճոյից կը վարեն և իրենց հանգստութիւնը ու զուարճասիրութիւնը երբէք չմոռնալու պայմանաւ, հասարակաց վայրերն յաճախելով ուր չեն պակսիր նարտ գողմարու և թղթախաղ, որք իրենց զուարճութեանց առարկայ լինելէ զատ՝ նիւթական շահու ալ աղբիւր մը կրնան լինել և հետեւաբար անբաւական կարծած թոշակնին բաւականացնելու կրնան զօրել, եթէ միրթ միան ալ շահերուն չվտանգէ։ Կը սիրեմ յուսալ որ մեր այս քննադատութիւններն ի նկատի առնելով մեր մանկտոյն թանկագին ժամերը կորստեան չմատնելու խնդիրը նկատողութեան պիտի առնուի, որպէսզի դպրոցը բարեկարգութեան շաւղին մէջ մտցնելու համար արժանը անօրինուի, ինչ որ մեր հանրութեան բաղձանքն է։ ՊԱՐՈՅՐ

Օտար աշխարհ

ԱՒՍՏՐԻՈՅ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՆ

Աւստրիոյ կայսրուհին շատ պարզ և սիրալիր ընթացք մը ցոյց կուտայ իր ճամբորդած քաղաքներուն մէջ։ Մարսիլիոյ կայարանն հասնելուն, խնդրեր է երկաթուղեաց գործիկերէն որ քաղաքին մէջ հսկողութենէ զերծ թողու զինքը, և իրեն պարզ յանձնակատար մը գտնայ կօշտ զգեստներ հագած, որուն առաջնորդութեամբը պտըտի քաղաքին թաղերը։

Հետաքրքրաշարժ պարագայ մը։

Որովհետեւ կանձրեւէր, հետեւորդներն ստիպած էին կայսրուհին որ կառք նստի. բայց կայսրուհին չսիրելով փոխադրութեան այս եղանակը, վար կիջնայ կառքէն և խնդրելով հետեւորդներէն որ հեռանան, բազմութեան կը խառնուի և ծովեզերքի խանութներ մտնելով կը կազդուրուի։

Պ. ՔԱԲՐԻՎԻ

Գերմանիոյ նախորդ նախարարապետ կոմս Քաբրիվի ամբողջ ձմեռը պիտի անցունէ ի Մոնրէօ (Զուիցեր)։ Իր եղբօր աղջիկը, Ֆիք Ֆոն Ֆինքէնշթայն, միշտ իր հետն է։

Նախորդ նախարարապետը շատ ժողովրդականութիւն շահած է Մոնրէօի մէջ, ուր իր սիրալիր ընթացքը, իր բարեմտութիւնը ու պարզասիրութիւնն ամենուն համակրութեան կարժանացնեն զինքը։

Պ. Քաբրիվի՝ Կուրսալը շաքարավաճառէն շատ անգամ կը գնէ փոքր շաքարներ զորս կ'ըսեն թէ օթէլին տիկիններուն կը բաժնէ։ Վաճառատուներու մէջ ֆրանսերէն կը խօսակցի յօժարակամ։

ՎԻԼՀԷԼՄ Բ.Ի ՆԿԱՐՆԵՐԸ

Ռայխսթակի մատենադարանն այս օրերս ընդունեցաւ ամբողջ շարք մը նկարներու, որոց հեղինակը նոյն ինքն Վիլհէլմ Բ. Կայսրն է։ Ասոնք կը ներկայացնեն Ճաբոնի, հիւսիսային Ամերիկայի և Ֆրանսայի նաւատորմերուն վերաբերող նոր շինուած զրահաւորներու պատկերներ։ Իւրաքանչիւր թերթի վրայ գծագրուած է բաւական մեծ ծաւալով նաւ մը, և տակը, վեհապետին ձեռքովը կարմիր մատիտով գրուած սա արձանագրութիւնը. «Ռայխսթակի մատենադարանին համար։» Այս նկարները ստորագրուած են Վ. Կ. Թ. և թուական կը կրեն։

ԵԿԵՂԵՑԻԻ ՎԻՃԱԿԱԳԻՐ

Քանի մը հետաքրքիր տեղեկութիւններ Փարիզի Սաքրէ-Քէօռ եկեղեցիին վրայ։

1884ին, եկեղեցին այցելած էին 200 ուխտաւորներ. 1894ին 355։

Վեց տարի առաջ 4865 պատարագներ մատուցուած էին. 1894ին, 8659։

1883ին 60,000 հոգիի հաղորդութիւն տրուած էր. 1894ին 93 300 հոգիի։

Գալով հասոյթներուն, չեն նուազիր։ Եւ բաց ի Լէօն պապին կողմէ նուիրուած թանկագին սկիհէն և 25,000 ֆրանքէն, բաց ի մեծ խորանի գանձանակէն, որ աւելի քան հարիւր հազար ֆրանք կարտադրէ, հասոյթները մէկ միլիոնը անցած են 1894ին։

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

Ղ. Փ. ՉՈԲՈՒՐՃԵԱՆ

9. Ղալաթիա Քօմիսիօն խանի գետնայարկ թիւ 9.

Սակարանի ու դրամական գործողութիւնք կը կատարուին գոհացուցիչ կերպով. կը ծախուին երկաթուղւոյ վաւերացեալ բօնտներ և փարայի բուլեր։

Կտրօններ կը վճարուին ամենափոքր զեղչով։

Վիճակաւոր ամեն տեսակ արժեթղթոց առ ու ծախ ու ամեն տեսակ վիճակաւոր արժէթղթոց սկիզբէն մինչեւ վերջի վիճակահանութեանց պաշտօնական ցուցակներէն վիճակները կը քննուին։

Առնուած արժէթղթոց թիւերը մասնաւոր տետրակի մէջ արձանագրուելով կարեւոր շահեր անմիջապէս իմաց կը տրուին։

Գաւառներէն յանձնարարութիւնք փութով ու գոհացուցիչ կերպով կը կատարուին, բաւ է որ փոխարժէք կամ արժէթուղթ միատեղ զրկուին։

Ուզուած տեղեկութիւններուն պատասխանի համար թղթատարի ծախքը պէտք է ներփակել ըլլայ։

Դիմել Ղալաթիա Քօմիսիօն խանին գետնայարկ թիւ 9։

Ղ. Փ ՉՈԲՈՒՐՃԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ
189 18—26

10 Médecins des Hôpitaux DE PARIS ont constaté la puissante efficacité des PECTORAUX de Nafé

Pâte et Sirop de Nafé de DELANGRENIER PARIS 53, Rue Vivienne ET PHARMACIES. Vente dans toutes les Pharmacies

CONTRE les Toux, Grippe Influenza Bronchites Coqueluche Irritations de Poitrine et Gorge

ՏՈՔԹՈՐ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ

(Գում-գափու, Պատրիարքարան փողոց 15 թիւ տունը)

Ցետ բազմամեայ փորձառութեան, այժմ հաստատուած լինելով վերոյիշեալ թիւ տունը, մասնաւոր խնամք կը դարմանէ կանանց, ծննդական գործարանաց և ծննդաբերական ամեն տեսակ հիւանդութիւնները, և կը կատարէ վիրաբուժական ու ծննդաբերական գործողութիւններ։

Ամեն օր հիւանդ կ'ընդունի իր տունը և հինգշաբթի կէս օրէ վերջ ձրի կը դարմանէ։

Նաեւ չորեքշաբթի կէս օրէ առաջ եւ շաբաթ կէս օրէ վերջ կամուրջին գլուխը Բիւչիւքեան էֆէնտիի դեղարանը հիւանդ կը դարմանէ։ 187 26—50

ՊԱԶԱՐ ՌՈՒՍ

Ալպէրթ Ոլէօ և Ընկ.
447, Բերա Մեծ-Փողոց, 451
(ռուսական դեսպանատան քով)
մասնաւորապէս կը գտնուին՝

Ուս. խաւեար ընտրելագոյն.—Զորցած, աղած և համեմուած ձուկեր—Թարմ, մաքուր կարագ—Պանիրներ—Երշիկներ—Ժամպոն—Լեզուներ—Ֆիլէթօ—Համեմուած վարունգ— Հաճարի հաց— Պաքսիմատ— Պիսքիւի—Անուշեղէն—Թէյ։

Մեծ [illegible] Վոտկա և ռուսական առաջնակարգ ըմպելիք

Որոշ գին

Ծան.—Պազար Ռուսը շաբաթն երկու անգամ կանոնաւորապէս ապրանք կ'ընդունի։ 210

ՄԻՀՐԱՆ ԹԷԼԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՍՏԱԲԱՆ
ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԷՆ
Փոխադրուած Թարագճըլար, Մահմէօ խան թիւ 24

Կ'ստանձնէ թէ՛ մայրաքաղաքէս և թէ գաւառներէն յանձնարարուած Նախնական վերաքննիչ և վճռաբեկ ատեաններու առջեւ տեսնուելիք Հուգուգի, Շէրիի, Առեւտրական ու Պատժական՝ ինչպէս նաեւ հիւպատոսարանաց և Ազգ. Պատրիարքարանի յատուկ դատեր։ Կը կատարէ պաշտօնական գործողութիւններ և փէրադի ձեւակերպութիւններ։ Կը խմբագրէ և կը թարգմանէ ընթացիկ ամեն լեզուով պաշտօնական կամ ոչ, ամեն տեսակ գրութիւններ։ 97

THE
LANCASHIRE
INSURANCE
COMPANY

ՄԱՆՉԷՍԹԸՐ ԱՆԳԼԻԱ
1852ին հիմնուած
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 3,000,000 անգլ. ոսկի
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 1,540,000 » »

Ապահովագրութիւնք ընդդէմ հրդեհի ամեն տեսակ կալուածներու վրայ, թէ քարաշէն և թէ փայտաշէն, կահերու և ապրանքներու վրայ։

Ընդհ. գործակալք ՊՈՆՏ ՍԻԼԼԷՐ և ԸՆԿ. Ղալաթիա, Բիւչիւք Թիւնէլ խան, թիւ 4
Փոխ-գործակալ
ՊԵՏՐՈՍ ՀԱՄԱԼՃԵԱՆ
Պոլիս, Անանեան խան

ՀԸՄՍԼԱՆԻՒ
ՀԸՄՍԼԱՆԻՒ
ՀԸՄՍԼԱՆԻՒ

1894ի օրինակներ, Տրնլօփ օդահան քաուչուկներով ու անմէջ քաուչուկներով, առաջին տեսակ։

Կը գտնուի Պ. Պ. ՊՈՆՏ ՍԻԼԼԷՐ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ քով, Ղալաթիա, Բիւչիւք-Թիւնէլ խան։ Ներկայացուցիչք անգլիական գործարաններու։

Մի խնդրէք քննել և բաղդատել։ 54

ՍԳՈՏԻ ՄՕՐԻՒ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Երլտըզ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 1888

Պարոնայք Սգոդ եւ Պօուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող չեմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն և այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն իւր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրիւ ձկան իւղն իր այդ վիճակին մէջ գլխաւոր խմելով և մարսելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի գտակած է, մասնաւորապէս այդ յաջող պատրաստութեան մէջ։ ՏՐ. Ս. Մ. ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանի

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

11/23 Յունվ. 1895

Անուանական Դրամագլուխ	Թիւոց Անուանական Գինները		Տոկոս %	Անուանք Արժեթղթոց	Թուականք	Ընթացիկ Գինը: Գոցուեցաւ երէկ երեկոյ	Բացուեցաւ այսօր առաւօտ
Ա. Ո. 7,183,872	100		1	Քոնսոլիտ Սէրի A	1381	— —	65 20
» 10,241,048	100		1	» » B		— —	44 30
» 30,332,811	100		1	» » C		— —	34 20
» 43,963,396	100		1	» » D		28 36	28 39
Ֆր. 793,000,000	400		—	Ռումելիի Երկաթուղի	1870	126 50	126 75
Ա. Ո. 4,545,000	100		4	Օսմանիէ	1890	— —	99 —
Ֆր. 185,681,180	500		4	Բրիոռիթէ	1890		
Օ. Ո. 6,499,988	Ֆր. 500		5	Մաքսային Պարտաթուղթք	1886		
	Անուանական	Վճարեալ					
Ա. Ո. 10,000,000	20	10		Պանք Օթոման	1863	— —	— —
Օ. Ո. 550,000	22	11		Քրէտի Ժէնէրալ Օթոման	1869	— —	10 31
Ա. Ո. 600,000	10	6		Պանք տը Քոնստանտինոպլ	1872	— —	4 32
» 600,000	10	5		Սօս. Օթ. տը Շանժ է տը Վալ.	1872	— —	6 12¼
Ֆր. 14,000,000	140	140		Բաժնեթղթ. Լաւրիումի Հանքին	1878	— —	33 —
» 45,000,000	500	300		Անատոլուի (Բաժնեթուղթ	1889	— —	552 —
» 80,000,000	500	500	5	Երկաթուղիք (Պարտաթղթ.		— —	477 20
Օ. Ո. 200,000	20	8		Թրամուէյ (Բաժնեթուղթ	1332	— —	9 15
Ֆր. 709,506	500	500	5	Թրամուէյ (Պարտաթուղթ		— —	501 —
Ֆր. 100,000,000	500	200		Օսմ. Ռէժի	1833	— —	21 05
Ա. Ո. 110,000	1.40	1.40	6	Օսմ. Սիկարէթ	1392	— —	11 —
Օ. Ո. 440,000	11	5½		Օսմ. Ապահովագրական Ընկ.	1893	— —	8 02
Ֆր. 20,000,000	500	500		Ջրի Ընկերութիւն, Տէրքոս	1332	— —	408 —

ՍԹԻԼԱՆՑ (Բրիմ) ՕԻ ՎՐԱՅ	Օ. Ո.	Ղրշ.
8 օրուան համար 1000 համր	2	50
1 ամսուան համար	6	—
1 օրուան համար	1	—
Ոլքօր	—	—
Կանտիկ (Հէվալէսիզ)	—	40
ԸՆԹԱՑԻԿ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐՔ		
Լոնտոն 3 ամիս Ղրշ.	111	1/8
Փարիզ » Ֆր.	22	72 1/2
Վիեննա 8 օրուան Ֆիոր.	11	17 1/2
Պերլին չեք Մարք.	18	—

ՍԹԻԼԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ՎՐԱՅ		
8 օրուան համար 25 համր Ֆր.	3	—
1 ամսուան համար »	5	75
ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՆԵՐ		
Անգլ. ոսկի Օ. Ո. 100 ղրշ.-ին	110	22
20 Ֆրանքնոց	88	06
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)	107	20
Քրիմիգ	51	15
Ռուպլ Թղթադրամ	8	38
Մէճիտիյէ	108	20
Մանր արծաթ	103	—
Մէթալիք	97	—
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	6	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 22 Յունվ.			
Քոնսոլիտ Օսմ. B Կնիկ.	Ֆր.	45	25
» » C »	»	29	20
D (Բացուած	»	26	27
D (Գոցուած	»	26	30
Ռումելիի Երկաթուղի	»	126	87
Բրիոռիթէ	»	486	25
Մաքսային Պարտաթուղթք	»	— —	—
Օսմանիյէ	»	455	—
Ռէժիի Բաժնեթուղթ	»	476	25
Պանք Օթոման (անուանական)	»	678	12
Ռանթ Ֆրանսական 3 %	»	102	05
» » 3 1/2 %	»	108	17
» Իտալական	»	85	30
Քրէտի Լիոնէ	»	818	75
Քրէտի Ֆոնսիէ	»	898	75
Քոնդուառ տ'էսքոնդ	»	588	75
Սուէզի Բաժնեթուղթ	»	3050	—
Եգիպտական Միացեալ	»	528	25
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	175
ՎԻԵՆՆԱ 22 Յունվ.			
Ռումելիի Երկաթուղի	Ֆիորին	73	20
Օսմ. Ռէժի	»	231	—
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ ի տես		124	90
» Փարիզի »		49	52

ԼՈՆՏՈՆ 22 Յունվ.			
Քոնսոլիտ Օսմանեան A	Ա. Ո.	65	50
» B		44	75
» C		29	12
D (Բացուած		26	—
D (Գոցուած		26	40
Օսմ. Փոխ. 1891ի 4 % (Եգիպտ. Մաքս.)		98	75
» » 1894 3 1/2 % (Եգիպ. Հարկ.)		104	—
Պանք Օթոման (վճարեալ)		16	93
Այտընի Երկաթուղի		12	25
Միացեալ Եգիպտական		104	75
Առանձնաշնորհեալ »		101	75
Անգլ. Քոնսոլիտէ		105	06
Ռանթ Հելլենական 5 %		29	50
» » 4 %		32	—
Պուլկար. Փոխառ. 6 %		96	—
» » Նոր 6 %		100	75
Փոխանկ. Փարիզի վրայ 3 ամիս		25	325
ՊԵՐԼԻՆ 22 Յունվ.			
Օսմ. Փոխառութիւն 1888ի	Մարք	99	80
Ռումելիի Երկաթուղի		112	50
Անատոլուի Երկթ. 1/4 Պրեմ.		93	80
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ		20	35
» Փարիզի » 2 ամիս		80	85
Մակեդոնիոյ երկաթուղի		61	70

ՓԱՐԻԶ, ՓՈՔՐ ՍԱԿԱՐԱՆ 22 Յունվ.

Օսմանեան Քոնսոլիտէ D. Սէրի	— —	—
» Երկաթուղի	126	62
» Ռէժի	— —	—
Մաքսային Պարտաթուղթք	— —	—
Բրիոռիթէ		
Պանք Օթոման	678	43
Եգիպտական Միացեալ		
Ֆրանսական Ռանդ 3 %	102	62

ՎԱՐՁՈՒ Է

Ցառաջիկայ ապրիլ 1էն (Ն. Տ.) սկսեալ, Ա. Մայէր և Ընկ. կեդրոնատեղին ի Բերա, Թիւնէլի հրապարակ։ Եթէ յիշեալ թուականէն սկսեալ մինչեւ մէկ ամսուան մէջ ոչ ոք ներկայանայ այդ շէնքը վարձելու, պիտի ձեռնարկուի տասը վաճառատուներու բաժանման, և ով որ կը փափագի վարձել, պարտի դիմել առ Պ. Սթեֆանօ Սարաֆօղլու

Թիւ 2 Ալաճա-Համամ Պոլիս
Պոլիս 3/15 յունուար 95 2—12

ԻԼԱՆ ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Սէկիզինճի փըրլաի հիւմայունունտա արամաղ սէյհար թօփճը Յիւնճիւ վէ 4իւնճիւ ալայլարը հայվանաթ ընըն 310 սէնէսի չէհրը նիսանը իպթիտասընտան 311 սէնէսի մարտը դայէսինէ գատար մէթրաքիւմ կիւպրէսի միւզայէտէէ գօնուլմուշ օլտուղունտան զուհուր իտէճէք թալիպլէրինին զըշլաի հիւմայունը մէզքիւրտէ թօփճը 2ինճի լէվա գօմիւտանլըղը տայիրէսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 4 1—3

Ժանտարմա գազըթանընա մախսուս օլմագ իւզրէ մահֆուզ օլան նումունէլէրինէ

Բէյֆիքէն միւպայ[illegible] միւնագասայա գօն[illegible] ճիզմէսինին պէհէր [illegible] սիւվարի ճիզմէսինի[illegible] օլարագ թալիպի [illegible] նօւնը սանիի բու[illegible] գատար պէհէր կիւ[illegible] օլունարագ մէզքի[illegible] թիսի վէրիլէճէկլին[illegible] կիւնիւ 100տէ 5 թ[illegible] լարըն մագամը ա[illegible] մաթը ումումիէ տա[illegible] լան օլունուր։

Նօ. 2 3—3

Գարանը տաքի[illegible] նը իչուն 1 սէնէ գա[illegible] վուգուընտէ իթա [illegible] միւնագասայա վազ[illegible] վէ տոն խաղը վէ բ[illegible] լասթիք վէ սարմա[illegible] քըր վէ գուրշուն [illegible] 100 չէլիք վէ թիմուր [illegible] քիսուր գալէմ մա[illegible] աշհիւտէ թալիպ [illegible] րաբիթինի անլամա[illegible] սանիի բուտըննին 1[illegible] պէհէր կիւն ֆասլ[illegible] քիւրէ միւրաճաա[illegible] նուր։

Նօ. 3 3—3

ՓՇՈՐ ՊՐԱՈՒ

Մինխէն, Պավիէռ
Հայթայթիչ Գերմանիոյ կայսր ու Բրուսիոյ թագաւոր Վիլհէլմ Բ.ի
Պաւիերայի գարեջուր, Կ. Բչորի գարեջրատան
Աւստրիական Խորհրդական
Աւստրիոյ-Հունգարիոյ Թագաւոր կայսեր և Պաւիերայի խնամակալ իշխանին։

Առաջնակարգ գարեջուր Պաւիերայի, ուրիշ ամեն գարեջուրներէն գերիվեր, բոլորովին զուտ, համեղ և զովարար ըմպելիք, ամեն եղանակներու յարմար, յանձնարարուած նշանաւոր բժիշկներու կողմէ։

Գարեջրատունը 1820 ին հաստատուած է. ինք առաջինը եղաւ որ 1854 ին սկսաւ գարեջուր արտածել շիշերով։

Տարեկան արտադրութիւնն է 600,000 հեկտոլիտր։ Կեդրոնական պահեստներ [illegible] ցերմոյ բոլոր մեծ քաղաքներուն մէջ, ի Լոնտոն, Փարիզ, Համբուրգ, [illegible] Լիէժ, Անվերս, Ամսդերտամ, Հաակ, Ռոթերտամ, Միլան, [illegible] Եորք այլն։

Միտալներ և վարձատրութիւններ՝ Միւնիխի (1854), Քէօլնի (1865), Փարիզի (1867), Վիեննայի (1873), Հակէնաւի (1874), Ֆիլատելֆիայի (1876), [illegible] (1882, ոսկի միտալ), Ամսթերտամի (1883, ոսկի միտալ), Պրուսէլի (1888, [illegible] վկայագիր), Մելպուռնի (1889, առաջնակարգ արժանեաց շքանշանով [illegible] կութեամբ) ցուցահանդէսներէն։

Բչոր Պրաու գարեջուրը կը վաճառուի հետեւեալ գարեջրատուններուն [illegible]

Կապրինուս, որ կը բանեցունէ Տիմիգրի Ֆրիանտայտիս, Բերա Մեծ-Փողոց, 312, Բոնքարտիի դէմը։

Տէմէզրաքօբուլօ եղբարց քով, Բերա, Մեծ-Փողոց, Ռուսական [illegible] թիւ 430։

Բոլոր Արեւելքի համար միակ ներկայացուցիչն և շիշով գարեջուր վաճառողն է [illegible]

«Փշոր Պրաու»
Վիլհէլմ [illegible]
Գազար [illegible]

Բերա Մեծ-Փողոց, 1388 25 59—78

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2/14ԻՆ 20 ՍԷՖԷՐ 1310
Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ, ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՕՅ, ՂԱԼԱԹԻԱ.

28

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000 **"ՖԻՆԻՔՍ"** Հիմնեալ ի Լօնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է որոյ բաժնետեարք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 53

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒՐԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վերի քովը ի Վիլթալիս խան, գետնայարկ թիւ 1։

COGNAC FRANÇAIS
PUR
ANALYSÉ

«ՎԱՒԵՐԱՑԵԱԼ ՑԱՏԿԱՆԻՇ»

Ֆրանսական ճշմարիտ եւ զուտ քօնիաք Փորտօ նահանգին Ռիւինեօն վինիրօյ եւ Ժօնզաք քաղաքներու անանուն ընկերութեանց։

ԺՈՆԶԱՔ
Հիմնեալ է 1871

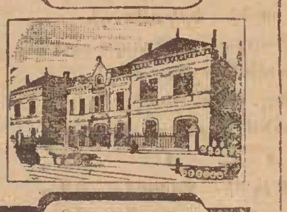

ՊՈՐՏՕ
Հիմնեալ է 1848

Այս քօնիաքները որոնք ուղղակի Ֆրանսայէն կուգան, Բարիզ քաղաքին քիմնագիտական Աշխատանոցի պետ Պ. Շ. ԺԻՐԱՐԻ կողմանէ վերլուծուած են։

Իւրաքանչիւր շիշ կը կրէ մի էթիքէթ որոյ վրայ կը գտնուի իւրաքանչիւր տեսակին լուծման վկայականն որ վաւերացեալ է Ֆրանսական կառավարութեան եւ Բարիզու Օսմանեան ընդհանուր Հիւպատոսին պաշտօնական կնիքներով։

Այս ըմպելեաց արտադրութեան վայրն եւ ճշմարտապէս զուտ ըլլալն այսպէս բացարձակապէս երաշխաւորեալ լինելով, պէտք չի միայն ուրիշ գովեստներ յաւելել, ուստի կը բաւականանք հասարակութեան ծանուցանել միայն այս ընտիր ըմպելեաց յատկանիշները եւ Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղին որ է մեր ընդհանուր գործակատար Պրք. Բ. ՀՈԼԱՍ եւ Ընկերութեան մթերանոցը, Պոլիս Վիթալ խան թիւ 3։

Վերոյիշեալ ընկերութեանց տնօրէն եւ վարիչ
Մօրիս Ամպէր

12 շիշ պարունակող իւրաքանչիւր սընտուկ կը վաճառուի ըստ տեսակին 30. 42. 48. 60. 72. 84 եւ 90 Ֆրանքի.

Վ. ԳԱՍԱՐԵԱՆ էֆէնտիի դեղօրէից մթերանոցը. Պոլիս, Պահչէ քաբու։

Կը ծախուի նաեւ քաղքիս ուրիշ գլխաւոր դեղօրէից եւ նպարեղինաց վաճառատուները։

Շիշով վաճառուած եւս փոքր ինչ տարբեր գնով։

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Երթեւեկութիւն Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի միջեւ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ և ԸՆԿ.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բանտէր	1700
Ապօլլօ	5500	Կիդանօ	2200	Բլաթօ	1500
Արկօ	2300	Կոզօ	1800	Բօյօ	1000
Արիօստօ	3000	Կրոտինօ	2200	Քուիդօ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալդօ	4400
Պորօտինօ	2200	Հիտալկօ	3000	Րինալտօ	3200
Պրավօ	2000	Հինտու	7000	Րօլօ	3000
Պըֆֆալօ	8800	Համպէր	1200	Րօմէօ	3500
Գէյրօ	2600	Այակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Գալիլէօ	2500	Ճիւնօ	2300	Սալէրնօ	4000
Գամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանդիակօ	8200
Դագօ	1000	Քօլինիօ	4.00	Սաքֆօ	2000
Դօմօ	1700	Քօվինօ	2200	Սիլվիօ	2000
Զիրալդօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնտօ	4300
Դիտօ	5500	Լէմանիտօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գօլօրատօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թուրսօ	1200
Տիգօ	1500	Մալմօ	1500	Թօլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրբէտօ	900
Տուրօ	1800	Մարգէլլօ	3500	Ուրպինօ	5000
Տրապօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուռնօ	5000
Խայնամօ	1600	Մուրիլլօ	3100	Ելմօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆֆայնըրս	200
Տրաքօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ճըմպօ	200
Ֆալքօն	800	Օզըրանօ	4500	Զէրօ	140
Ֆլաւօ	700	Օգգօ	2000	Մոսքիթօ	120

Էճիբթըն Մօնարք 8000
Բիրմըն Մօնարք 8000
Լըդիըն Մօնարք 8100

Իպլրօ շոգենաւը, նաւապետ Ուաթսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է նոյեմ. 14ին ուղղակի Պոլիս գալու համար և 28ին հոս կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՌԻՑՕ
Գործակալք
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլէթ խան, Ղալաթիա

39

SANTAL SALOLÉ LACROIX

ԳԱՊՍՈՒԼՆԵՐԸ

Միզային գործարանի հիւանդութեանց դէմ գործածուող հականեխիչ դեղերուն ամէնէն ազդուն և ամենալաւ իւրացնելին է։
Վաճառատեղին՝ դեղարան Լաքրուա, 76, Շաթօ-տօ փողոց. Բարիզ.

Կը գտնուի բոլոր դեղարաններու մէջ։

ՏԻՔ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

Հաստատեալ 1852 ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ Հաստատեալ 1852
1 ՊԱՀՃԷ-ԳԱՊՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք ատամնաց քաշելու լիցքի արհեստական ատամներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենատատրիկ ցաւած ատամները, ոսկի, արծաթ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաեւ կը դարմանեն բերնի և ակռայի ամեն կերպ ախտերն և կը քաշեն առանց ցաւ զգացնելու։

(Բացի կիրակին) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 38

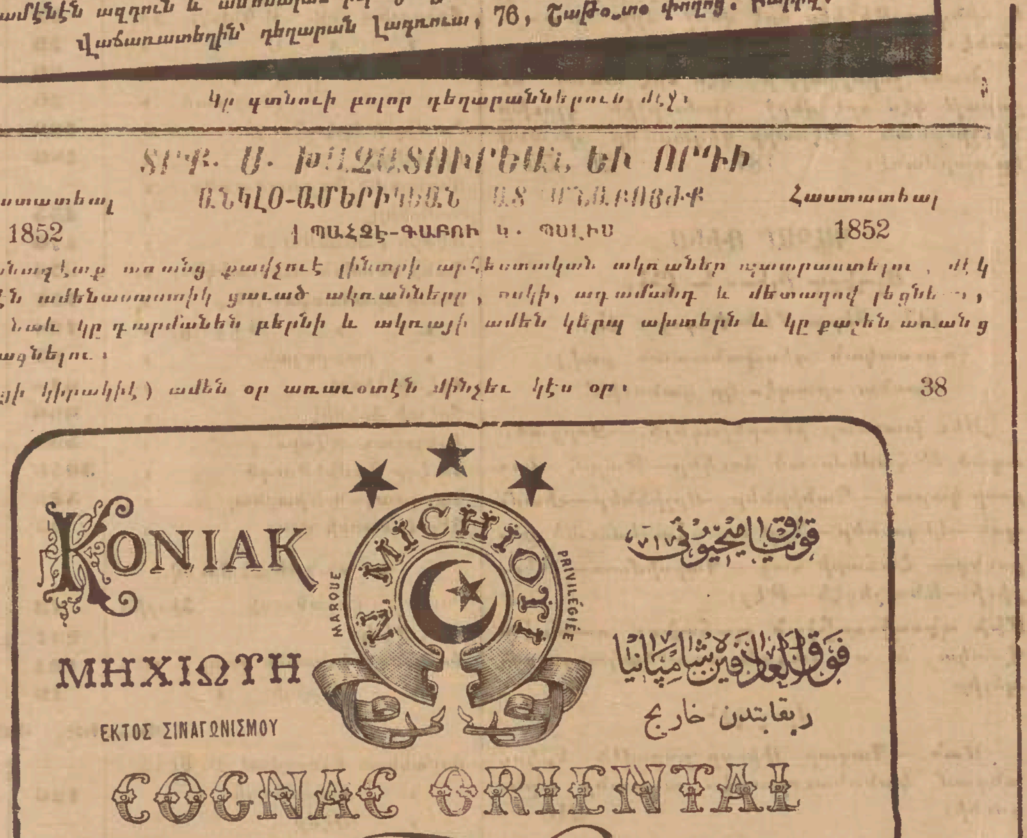

KONIAK
N. MICHIOTI
MARQUE PRIVILÉGIÉE
ΜΗΧΙΩΤΗ
ΕΚΤΟΣ ΣΙΝΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
قونیاق میخیوتی
فوق العاده شامپانیا
رقابتدن خارج
COGNAC ORIENTAL
Grande Fine Champagne
HORS CONCOURS
Lith. P. Peffer

Երեք աստղով շիշը 30 գրուշ, — երեք աստղով ½ շիշը 15 գրուշ։ Երկու աստղով շիշը 18 գրուշ։ Մէկ աստղով շիշը 12։ Մաստիքա և փէտք օղի շիշը 12 գրուշ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ՅԱՄԻՆ 1880

Կ. ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ
Յ. ԽԱԱԳՈՒԼԵԱՆ
MARQUE DEPOSÉE

Մասնաճիւղք կը գտնուին Օսմանեան ամեն գլխաւոր տեղւոյ մէջ

Թէյի գործածութեան ընդհանրանալովը, թէյի ճաշակն եւս նրբացած է, որով թէյի առեւտուրն վաճառականութենէ աւելի արուեստ մըն է, որ միայն երկարատեւ և ճոխ փորձառութեամբ կ'ստացուի։

Մեր տունն, որ արդէն հանրածանօթ էր բազմամեայ ընդարձակ գործառնութեամբք, այս տարի եւս իր մասնաւոր գործակալաց ձեռամբ գնած է բազմազան և խիստ մեծաքանակ ընտիր թէյեր Չինաստանի, Ճավայի, Սէյլանի և Հնդկաստանի գլխաւոր արտադրիչներէ. և արդէն հասած են մեզ, և հետզհետէ պիտի ստանանք թէյեր, որք գերընտիր հոտաւէտութեամբ ամէն ճաշակի յարմար ըլլալով հանդերձ գներու անհամեմատ աժանութեամբ մեզ մատուցած առաւելութիւնք, մեր տան դէմ մրցումն անկարելի կ'ընեն։

Մեր բազմաթիւ յաճախորդաց պահանջմանց լաւ եւս գոհացում տալու համար ընդարձակած ենք մեր մթերանոցն, ուր ամեն տեսակ ընտիր թէյեր թէ՛ սնտուկներու և թէ՛ այլ և այլ մեծութեամբ տուփերու մէջ մեծաքանակ միշտ պատրաստ կը գտնուին։

Թէ՛ Կ. Պոլսոյ և գաւառաց, և թէ օտար երկրաց մէջ մեր տան ցուցուցած վստահութիւնն կը քաջալերէ մեզ առաւել եւս յարգել մեր սկզբունքին, որ է [illegible]։

Մեր թէյերու առաւելութեանց ապացոյցներէն մին եւս, անոնց բազում կեղծերն հրապարակին վրայ գտնուիլն է, որոց դէմ զգուշանալու համար կը խնդրենք որ միշտ փնտռէք ՄԵՐ ՑԱՏՈՒԿ ՆՇԱՆՆ ու մեր տան հասցէն, Կ. ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ, Յ. ԽԱԱԳՈՒԼԵԱՆ Ճէլալ պէյ խան թիւ 10, Պահչէ-Գաբու։ 19

ՌՈՒԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ
ԱՍԻՒՐԱՆՍ ՔՈՌՓՈՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720 ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան Անգլ. ոսկի **4,000,000**
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է » **35,000,000**

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ եւ իցէ ԶԵՂՉԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնելու փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել Ընդհանուր գործակալս Յ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ. Պահչէ Գաբու, Մէյտանճըք սօքաք, Ուիթալ խան։

726

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	8,000,000
Պահեստի դրամ		8,100,000
Տարեկան հասոյթ		19,532,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք 894

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսո
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ. Պոլիս. Պահչէ-Գաբու. [illegible] խան 12, 13, 14

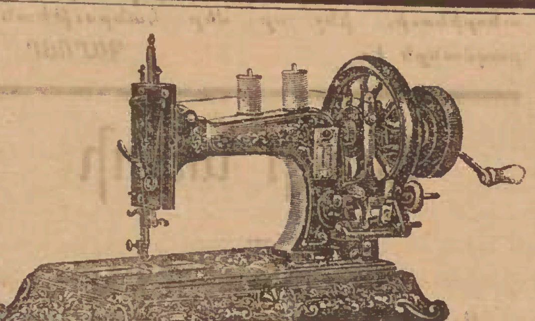

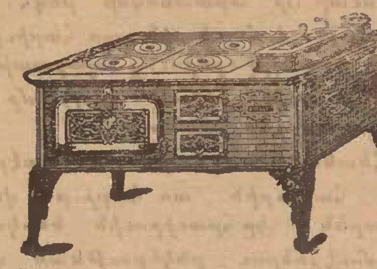

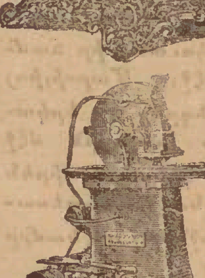

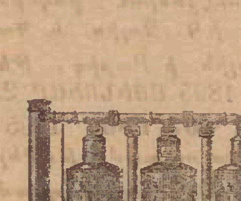

ԷՔՍՊՈՌ ՎԷՌԻԱՆՍ

ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՔԵՆԱՅԻՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ
ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ
ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՇՐՋԱՆԱԿ

Ցուցադրութիւն մեքենաներու եւ գերմանական ճարտարագործութեան այլ նիւթերու. Ղալաթիա, Բէր էմալ Բազարը եւ Մէհրէմ փողոց, Թիճարէթ խան [նախկին կեդրոնատեղին Րէժիի]

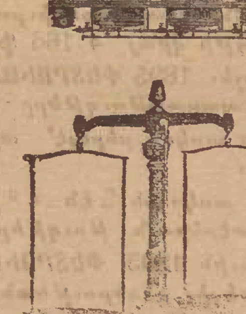

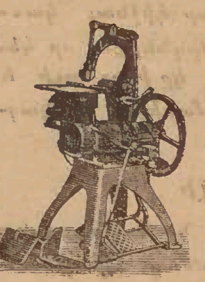

Մեծ մթերք զանազան մեր նաւերու, որք են՝ շոգեշարժ մեքենայք, կազով ու լաւրիւզով շարժող մեքենայք, որոց մին շարժման կը դրուի հետ յաճախորդին ուզէ։ Փարզ քարիւղի լամբարը մէկ ժամուան մէջ 0.4 լիտր կը սպառէ, այսինքն ժամը 15էն 20 փարայի։ Կը գտնուին նաեւ ճախարակներ, ծակող մեքենաներ, բերան բացող մեքենաներ, երկաթաթիթեղ եւ թանձրաքարտէ թիթեղաձեւններ, թիթեղագործութեան, զարբնութեան, կաղապարութեան, ատաղձագործութեան մեքենաներ, ջրհաններ, ճերկագործական երենաներ, շաղախ, գերմանական երկաթէ գերաններ, ասֆալտ, խայծղանաւոր քարթոն, խոհանոցի անօթք, կազի լամբարներ, ճեմիշի կամուրջ, պիսիքլէթ, կարի մեքենայ, եւն. եւն.

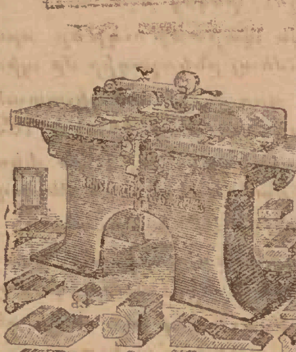

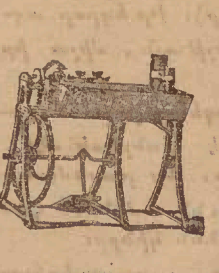

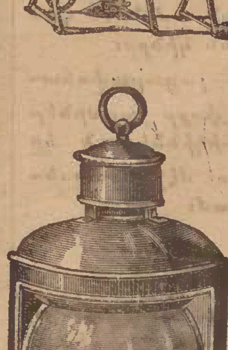

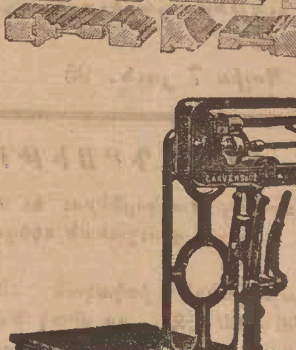

Մասնաճիւղք
ԱԹԷՆՔ, Սոփոկլէս փողոց, 11 [նախկին Պօրսա Աթէնքի]

Կեդրոններ
ՍԵԼԱՆԻԿ, Թօփհանէ թաղ, ՊԻՐԷՈՍ, Բլիստոն փող.

Գործակալութիւնք
ՍՄԻՒՌՆԱՆ Կ. ԻԶՄԻՐ | ՄԵՐՍԻՆ ՀԱԼԷՊ | ՊԷՅՐՈՒԹ ԴԱՄԱՍԿՈՍ | ՔԱՅՖԱ ՅԱՖԱ
[illegible], Զանդա, Բաղրաս, Քալամադա, Շիրա, Վոլօ, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ

EMULSION SCOTT

(ՍԿՈՏԻ ՕՃԱՌԵԿ)
ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԶՈՒՏ ԻՒՂ
Իփօֆօսֆիթ կրոյ և սոտայով
Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԿՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եօրք։

Կաթի չափ ախորժահամ է

Մորուի ձկան հում իւղէ բոլոր յատկութիւններէն զատ, իփոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճողածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՅՐԵԼ

COMP. RUSSE DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 9/21 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ. 10/22 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 5ին յետ միջօրէի, Պիրէօսի ճամբով
Դշ. 11/23 Սեւաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Դշ. 11/23 Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։
Եշ. 12/24 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։
Ուր. 13/25 Աղեքսանդրիոյ Սուրհանդակ, հանդիպելով Սուրիոյ նաւահանգիստները երկու շաբաթը անգամ մը ժամը 4ին։

ԱԶԴ.— Յունվ. 10/22, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա եւ Բոր-Սայիտ գացող շոգենաւին
605

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Պոլսոյ միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Առաջին շոգենաւը Պաթում պիտի ուղեւորի հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն և Տրապիզոն յունվ. 24ին իրիկուան ժամ 4ին (Ը. Ե.)։

Սիրէստ շոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի յունվ. 29ին (Ը. Ե.)։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և տոմս ուղեւորութեան

Նաւուղղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
1054 Մումհանէ փողոց Թ. 108

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ուր տեղը երկու անգամ կը բանի Լիվէրփուլէ և Արեւելից միջեւ

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնօ
Ումբրիա	7718	Գաթալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պաթնիա	4531
Սէրվիա	7391	Սամարիա	3574
Ուրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բավօնիա	5587	Աթլաս	2393
Սէֆալոնիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալէբբօ	2143	Թրինիտատ	1899
Քէտար	1876	Մորոկկօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Թրինիտատ շոգենաւը Լիվըրփուլէն հոս պիտի գայ դէպ ի յունուար 30 (Ն. Տ.)

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալիքսիատիս խան, Թիւ 401
Ղալաթիա 932

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ